Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг рўзномаси

1991 йил 27 июнь
ПАЙШАНБА
№ 122 (5.164).
БАҲОСИ 8 ТИЙИН

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган ◆ Ҳафтада беш марта чоп этилади

ЁЗ НЕЪМАТЛАРИ ЭЛ ДАСТУРХОНИГА

ИЖАРА ХОСИЯТИ

Ўлкамизда пишиқчилик. Сабзавоткор ва боғбонларнинг ташвишлари тобора ортмоқда. Уларнинг нияти — тинимсиз меҳнат, пешона тери эвазига етиштирилган маҳсулотларни ўз вақтида йиғиштириб олиш, сифатини йўқотмай сотиш.

Қува районидаги «Социализм» колхозининг Полвонтош адирлари ёнбағридаги боғлари дилни яшнатиб юборади. Саратон офтобида тобланиб, бол йиғаётган мевалар кўзни қувонтиради.

— Бу боғлардан ҳар йили мўл ҳосил олаяпмиз, — деди бош агроном Мўминжон Маматов. — Шу кунларда ўрик, шафтоли терими авжига чиқмоқда. Хўжалигимизда 68 гектар мевазор бўлиб, олма, беҳи, ўрик, шафтоли, анор етиштирилмоқда.

Бизни ўрта бўйли, қорачадан келган бригада бошлиғи Тоиржон Қосимов кутиб олди.

— Ҳосил пишиб етилмоқда, — деди у. — Вазифа бир дона ҳам мевани нест-нобуд қилмай йиғиштириб олишдан иборат. Мавжуд боғлар шартнома асосида 62 нафар ижарачига тақсимлаб берилган. Жорий йилда 310 тонна сифатли мева етиштиришга, шундан 215 тоннасини давлатга сотишга аҳд қилганмиз.

Боғдорчиликда ижара пудрати қўлланилиши яхши натижа бераяпти. Илгари бу соҳага иккинчи даражали деб қаралар, етилган ҳосилни нобуд қилиш ҳоллари содир бўларди. Эндиликда боғларнинг жонкуяр эгалари бор. Ҳар туп дарахт, унинг меваси ҳисобда. Қаровсиз ётган 10 гектарлик боғни Ғанижон Ёқубов ижарага олганди. У ҳақиқий боғбон қўлига ўтгандан кейин иш юришиб кетди.

Шу кунларда Ғанижон бошлиқ оила аъзоларининг қўли-қўлига тегмайди. Улар терилган ўрикни пешма-пеш жўнатишмоқда. Шунингдек Ҳалимжон Ёқубов, Шоирахон Алиева каби ижарачилар ҳам мева териш ва топширишни қизитмоқдалар. Биз эл дастурхонини тўкин қилишга муносиб ҳисса қўшиш йўлида шижоат кўрсатаётган боғбонларга ютуқлар тиладик.

А. ТУХТАСИНОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

* * *

СУРАТДА: ижарачи Шоирахон Алиева. У кунига 100—120 килограмм ўрик тераяпти.

Л. КИМ олган сурат.

МЕВА ҒАРҚ ПИШДИ

«Қибрай» давлат хўжалиги боғбонлари тошкентликлар дастурхонига 50 тонна гилос жўнатишди.

Мевали дарахтларни моҳирона парваришлаш натижасида хўжалик мўл ҳосил олмоқда. Ф. Розиқов бошчилигидаги бўлимда 40 гектарлик боғ бор. Бу йил 20 гектар ердаги гилос пишиб етилди. Унинг эртаги навларини жуда қисқа муддатда териб олган деҳқонлар эндиликда кечки гилосни савдо тармоқларига жўната бошладилар.

— Ҳар куни тўрт-беш тонна мева териб олаяпмиз, — дейди бригада бошлиғи У. Улуғхўжаева. — Тиббиёт техникуми ва ижтимоий таъминот техникуми талабалари бизга ёрдам бергани келишди. Ёрдамчиларимиз ишлаши ва дам олиши учун ҳамма шарт-шароитни яратиб бердик. Акс ҳолда, бу ишни ўз кучимиз билан уддалашимиз амри маҳол бўлар эди. Мавсумда жами 75 тонна гилос териб олмоқчимиз.

Хўжаликда эртаги шафтоли ҳам терила бошланди. Боғбонлар биринчи куни 300 килограммдан кўпроқ шафтолини истеъмолчиларга жўнатдилар.

КОЛХОЗДА ОБЖУВОЗ

Фрунзе районининг Наманган вилояти билан туташ адир ерларида шоличилик яхши йўлга қўйилган. Бу экиндан йил сайин мўл ҳосил олинмоқда. Яқинда деҳқонлар учун катта қулайлик яратилди. Карл Маркс номли жамоа хўжалигида шоли оқлаш цехи қурилиб, ишга туширилди. Лойиҳа қиймати 30 минг сўм бўлган кичик корхона икки ой ичида қўлдан чиқарилди.

Диққатга сазовор томони шундаки, шоликорлар бу ерда ўз маҳсулотларини келида туйишлари ҳам мумкин. Ҳар бири 110 килограммлик сиғимга эга бўлган олтита кели ишлаб турибди. Цехни «Агрокоммунстрой» хўжаликлараро корхонаси қурувчилари бунёд этдилар. Бу борада Турғунпўлат Исроилов, Адҳамжон Худойбердиев, Икром Исмоилов сингари ташаббускорларнинг хизмати катта бўлди.

ТАШРИФ АРАФАСИДА

СССР Президентининг ёрдамчиси, матбуот шўбасининг раҳбари В. Н. Игнатенко 25 июнь куни Москвада журналистлар билан учрашув ўтказди. У Финляндия Президенти М. Койвистонинг СССРга расмий ташрифи якунларини Совет — Финляндия дўстлигининг янги поғонаси далили, деб атади. Унинг сўзларига қараганда, бу ташриф рўйростлик, ишонч, бирдамлик ва ўзаро манфаатдорлик — Совет—Финляндия муносабатларининг негизи эканлигини тасдиқлади.

Матбуот шўъбаси раҳбарининг маълум қилишича, 5 июль куни Москва Горбачевнинг ГФР федерал-канцлери Г. Коль билан бўладиган учрашуви очиқ кун тартиби билан ўтказилади. Унда икки томонлама муносабат масалалари, Европадаги вазият, етти етакчи давлат бошлиқларининг бўлғуси кенгаши муҳокама қилиниши назарда тутилмоқда.

СССР Президенти Ғарбдаги етти етакчи мамлакат раҳбарларининг Лондондаги учрашувига таклиф этилганлиги муносабати билан М. С. Горбачевнинг сешанба куни Кремлда Гарвард университети профессори Г. Эллисон билан бўлган суҳбати журналистларни ғоят қизиқтирди. Бу суҳбатда СССР Хавфсизлик Кенгашининг аъзоси академик Е. М. Примаков билан Совет иқтисодчиси Г. А. Явлинский иштирок этди. Қайд этилишича, М. С. Горбачев етти давлат бошлиғи билан учрашувга ҳозирлик кўриб, СССР Вазирлар Маҳкамасининг дастурини ва Г. А. Явлинскийнинг Ғарбдаги бир қанча мутахассислар билан биргаликда тайёрлаган дастурини, шунингдек халқаро валюта фондининг, Европа таъмирлаш ва тараққиёт банкининг тавсияномаларини таҳлил этмоқда. Иккала режанинг бир-бирига мос келадиган жиҳатлари жуда кўп, ўхшашлик 90—95 фоизга боради. Шу сабабли «уларнинг бири иккинчисисиз яшай олмайди». Ҳали қиёмига етказилмаган икки банд бор. Бу бандлар молиявий аҳволни барқарорлаштиришга ва сўмни бемалол алмаштириладиган қилишга тааллуқлидир. Бу соҳадаги иш анчагина илгари силжиганлиги профессор Г. Эллисон билан учрашувда қайд этиб ўтилди.

Президентнинг етти давлат раҳбарларининг учрашувидаги иштироки хусусида кўп савол берилди. Журналистларга бундай деб уқтирилди: М. С. Горбачев Лондонга Совет Иттифоқидаги ислоҳотларни тушунтириб бериш, СССРни ва Ғарб мамлакатларини иқтисодий ҳамкорликнинг янги поғонасига кўтариш муддаоси билан бораяпти. М. С. Горбачев бу сафар кенгашга таклиф этилганлиги СССР билан Ғарбдаги етти етакчи давлат ўртасида кенг миқёсли муносабатларни йўлга қўйишдаги дастлабки қадам, холос. Бундай алоқалар босқичма-босқич ўрнатилади. Уларнинг сифатига қараб яна икки-уч йилдан кейин, эҳтимол қандайдир бошқача мақом ҳақида, ҳатто умуман саккиз етакчи давлат раҳбарларининг учрашуви ҳақида гапириш мумкин бўлиб қолса ажаб эмас. Етти етакчи давлатнинг раҳбарлари эса СССР Президентининг Совет Иттифоқини ривожлантириш концепциясини муфассал баён қилиб беришини умид қилмоқдалар, шу концепция ҳамкорликнинг илк нуқтаси бўлади. М. С. Горбачев 17 июль куни учрашувда шахсан маъруза қилиб, СССРдаги ислоҳотларнинг жамики воситалари ва йўналишларини, уларни ўтказиш муддатлари ва эҳтимол тутилган натижаларини айтиб беради.

Учрашувда қатнашиш учун Ғарб СССР олдига ҳеч қандай шартлар қўйгани йўқ, шу жумладан Кубага ёрдам беришдан воз кечишни талаб қилгани йўқ. Ўз ички мажбуриятларига содиқ бўлиб қолиш бирдан-бир шартдир.

Президент матбуот шўъбасининг раҳбари «Союз» гуруҳи раҳбарлари ва аъзоларининг Иттифоқ шартномаси лойиҳасини танқид қилиб берган баёнотларига СССР Президентининг муносабати ҳақидаги саволга жавоб қайтариб, бу баёнотларни ҳаддан ташқари бўрттириб кўрсатиш керак эмас, улар ошкора фикрлар ҳар хиллиги ва демократия доирасидан нари чиқмайди, деб айтди. «Союз» гуруҳи халқ депутатларининг фавқулодда съездини чақириш учун имзо тўплаётганлиги муносабати билан шу съездни чақириш тўғрисидаги масалани СССР Олий Кенгаши ҳал қилиши айтилди.

А. ПЕРШИН,
ТАСС мухбири.

Қайта ишлаш саноати

МАНФААТЛИ ҲАМКОРЛИК

Очиғини айтганда, ҳозир турли режалар ва дастурларнинг саноғига етиб бўлмай қолди. Уларнинг аксариятини қоғоздан амалиётга кўчириш қийин бўлаётир. Хўжалик ёки корхона раҳбари, етук сиёсатчи ёки депутатга қулоқ тутсангиз, барчасининг нияти улуғ, ваъдаси катта. Бироқ эндиликда қуруқ гап-сўз билан ҳаётий муаммоларнинг ечимини топиш мушкуллиги тобора яққолроқ аён бўлаяпти.

Ижтимоий тараққиётга эришиш учун мавжуд имкониятларни аниқ ҳисоб-китоб қилиш керак. Бусиз аҳволни ўнглаб бўлмайди. Пухта ўйланмай қабул қилинган ҳар қандай қарор ёки дастур халқ хўжалигига зиён етказади. Узоққа бормайлик. Ичкиликбозликка қарши кураш тўғрисида қарор қабул қилиниб, токзорларга қирон бошланди. Бу кўпчиликни ўйлантириб қўйди. Йўқотишлар ўрнини қоплаш учун ақл ва тадбир билан иш юритишга тўғри келди. Биз ҳам маҳсулот тайёрлашни кўпайтириш, сақланиш муддатини узайтириш йўлларини изладик. Шу ниятда ўзаро ҳамкорлик юзасидан Италиянинг «Сандвик» фирмаси билан шартнома туздик. Дастлаб мева қуритиш заводини барпо қилишга киришилди. Қурилиш ишлари, цехларни технологик жиҳатдан жиҳозлаш италиялик мутахассислар билан ҳамкорликда амалга оширилди. Малакали кадрлар тайёрлаш диққат марказида бўлди. Дўстларимиз лойиҳасига асосан корхона фақат мева пишиғи пайтида, яъни 45 кун ишлашга мўлжалланган эди. Бу бизни қаноатлантирмади. Корхонанинг йил давомида фаолият кўрсатишини таъминлаш мумкин эмасмикин? Ахир, районда кўплаб сабзавот маҳсулотлари ҳам етиштириладику? Шундай мақсад билан пойтахтдаги илмий-техника институти етакчи мутахассисларига мурожаат қилдик. Муаммонинг ечими топилди. Заводнинг имконият доираси кенгайтирилиб, ишлаб чиқариш қуввати оширилди. Сабзавот маҳсулотларини қуритиш технологияси жорий этилди.

1989 йил охирида фойдаланишга топширилган корхонамизда 11 хил қишлоқ хўжалиги неъматлари қайта ишланмоқда. Уларнинг ялпи ҳажми 15 минг тоннадан ошади. Ўрик, олма, шафтоли, гилос қоқилари, майиз тайёрлаш билан бирга пиёз, ош лавлаги, карам ва бошқа хил сабзавотлардан ҳам хом ашё сифатида фойдаланаяпмиз. Қуритилган маҳсулотнинг консерва қилинганидан афзаллиги шундаки, бу усулда фойдали моддалар—витаминларнинг 90 фоизи сақланиб қолади. Маълум технология ёрдамида қуритилган ноз-неъмат деярли асл ҳолига қайтади.

Тўғри, ҳозирча қуритилган сабзавот маҳсулотлари жумҳуриятимизда унчалик харидоргир эмас. Бунинг муайян сабаблари бор. Биринчидан, одамларимиз улардан фойдаланишга одатланишмаган. Иккинчидан, савдо дўконларида янги сабзавот қишин-ёзин бор. Корхонамизда тайёрланган маҳсулотлар Москва, Тошкент кўргазмаларида намойиш этилган. Уларнинг асосий қисмини РСФСР шаҳарларига, Чернобиль ва Тюмень аҳолисига жўнатаётирмиз. Бу жойларда қуритилган мева-сабзавотларга талаб катта. Бир килограмм карам қоқи тайёрлаш учун 24 килограмм хом ашё талаб қилинади. Нархи 16 сўм. Сақлаш қулай, узоқ муддат айнимайди. Қишда ҳам янги карам танавул қилгандек бўлади, киши. Маҳсулот ишлаб чиқариш турлари ва ҳажмини кўпайтириш ҳаракатидамиз. Яқинда «Сандвик» фирмасидан янги қурилма сотиб олдик. Уни октябрь ойигача қуриб, ишга туширамиз. Бу йил 11 миллион сўмлик маҳсулот тайёрлашимиз керак. Шу ният амалга ошса, 2 миллион 200 минг сўм соф фойдага эга бўламиз. Натижада турли ижтимоий муаммоларни ҳал этиш имкони туғилади. Келаси йилдан бошлаб турар-жой, болалар боғчалари, дам олиш масканлари барпо этишга киришамиз.

Маҳсулот сифати қанча яхши бўлса, харидор шунча кўпаяди, манфаатдорлик ошади. Иқтисодий мустақилликни таъминлаш кўп жиҳатдан даромадга боғлиқ. Асосий мақсадимиз ана шу йўлни изчил ва дадил давом эттиришдир. Заводимизда тайёрланган сабзавот, помидор унига талаб ўсиб бораяпти. Улар қулай, ихчам ва бежирим идишларга қадоқланаётир. Шу туфайли узоқ йиллар айнимай, аслини сақлаб тураверади. Келаси йилдан маккажўхори қаламчалари ишлаб чиқарадиган цех қурмоқчимиз. Шунингдек, юз тоннадан зиёд хом ашё сақланадиган омборхона барпо этилади.

Хуллас, аҳолига мумкин қадар қулайлик яратиш, қиш фаслида ҳам ёз неъматларини мўл-кўл қилиш йўлида астойдил изланаяпмиз. «Сандвик» фирмаси билан манфаатли ҳамкорлик давом этаяпти. Келажакда ўз маҳсулотларимиз билан Европа ва жаҳон бозорларига чиқиш ниятимиз бор. Зеро қут-барака ҳаракат қилганлар томонида бўлади.

М. АБДУМЎМИНОВ,
Хўжаобод районидаги мева қуритиш заводи директори.

ХАЛҚОБОД САХОВАТИ

Ўлкамизда тўкин ёз. Бу фаслда сахий ўзбек замини бетакрор манзара касб этади. Далалар, токзорлар, полизлар ширин-шакар неъматларини кўз-кўз қилади. Пойтахтимизнинг шундоққина биқинида жойлашган Янгийўл районида бўлсангиз бунга яна бир бор ишонч ҳосил қиласиз. Боғбону соҳибкорларнинг қўли қўлига тегмайди. Пайкалларда ҳосилнинг чўғи баланд. Офтоб нурида ёқутдек товланган помидорлар, шохлари ларзон олма дарахтлари кўзни қувонтиради. Улардаги ҳосил қанча тез йиғиштириб олинса, шунча соз. Ўшанда таркибидаги дармондорилар тўла сақланиб қолади, сифатига путур етмайди.

Кейинги йилларда район хўжаликларида пахтазорлар сезиларли қисқартирилиб, бўшаган пайкаллар боғдорчилик ва сабзавотчиликка ажратилди. Бепоён дала ва боғларда етиштирилган ноз-неъматларни қайта ишлашда Усмон Юсупов номли агросаноат бирлашмаси жамоасининг хизмати катта бўлаётир. Бу ерда жорий йил ҳосилини қабул қилишга пухта ҳозирлик кўрилди. Ҳозиргача 100 тоннадан ортиқ қулупнай қайта ишланди. Тайёрланган мураббо савдо шохобчаларига жўнатилди. Шу кунларда бирлашма корхоналарида 80 хилга яқин маҳсулот тайёрланмоқда. Омборларнинг сиғим имконияти оширилиб, 3500 тоннага етказилди. Олма, узум, ўрик, олхўри, олча, гилос, кўксултон, помидор, бодринг, саримсоқ, сабзи, бақлажон ортган машиналар карвони кети узилмай келиб турибди.

Шу кунгача 200 тонна олма, юзлаб тонна сабзавот маҳсулотлари қайта ишланиб, қиш дастурхони учун ғамлаб қўйилди. Корхона ишчи-хизматчилари ярим йиллик топшириқни ошиғи билан бажардилар.

Яқинда Москвадан хушхабар келди: СССР халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида намойиш қилинган сара маҳсулотлар таъми, сифати жиҳатидан фахрли ўринга сазовор бўлди. Бу корхона жамоасининг фидокорона меҳнатига берилган муносиб баҳодир.

А. ФОЗИЛОВ.

ГУЛ МУРАББОСИ

Хоразм қишлоқ консерва заводларида боғ ва полиз маҳсулотларини қайта ишлаш мавсуми бошланди. Бу муҳим ишга Шовот районидаги «Партия XIX съезди», Янгиариқ районидаги «Коммунизм», Боғот районидаги Киров номли, Хива районидаги Фрунзе номли жамоа хўжаликларида дуруст тайёргарлик кўрилди.

Бу хўжаликларда карам консерваси, тузланган бодрингнинг дастлабки тонналари, олча ва ўрик шарбатлари, гул япроғидан мураббо тайёрланди. Қўшкўпир район марказида, Гурлан районининг «Коммунизм» ва «Коммуна» жамоа хўжаликларида қурилган янги заводлар дастлабки маҳсулотни ишлаб чиқарди. Янгибозор, Хива ва Ҳазорасп районларининг жамоа хўжаликлари ва давлат хўжаликларида ҳам яна бир неча шундай корхоналар бунёд этилмоқда.

Бу йил Хоразм қишлоқ консерва корхоналари 40 миллион банкадан кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқаришни мўлжаллашмоқда. Қизиғи шундаки, корхоналарда фақат маҳаллий хом ашёдан фойдаланишаётгани йўқ. Вилоят консервачилари Туркманистоннинг Чоржўй ва Тошҳовуз вилоятларидаги кўпгина хўжаликлар билан мева харид қилиш юзасидан шартнома тузишди. Тайёр маҳсулот ғалла, омихта ем, ёғоч-тахта, қувурлар, ойнага алмаштирилмоқда. Бу маҳсулотлар ҳозирдаёқ Россия, Украина, Белоруссия, Қозоғистондан кела бошлади.

ҚАНДОЛАТЧИЛАР

Бозор иқтисоди ички имкониятлардан оқилона фойдаланишни тақозо этаяпти. Ҳозирги кунда мавжуд муаммоларни ишбилармонлик, тадбиркорлик йўли билангина ҳал этиш мумкин. Бу жиҳатдан Бувайда районида тилга олса арзийдиган ибратли мисоллар кўп. Калинин номли жамоа хўжалигининг маркази — Бачқир қишлоғида қандолатчилик цехи ишга туширилди. Дастлабки маҳсулотлар — парварда, ҳолва, қанд истеъмолчиларга манзур.

Яқин келажакда печак, бодроққанд, новвот ҳамда ёз неъматларидан турли хил мурабболар тайёрлаш мўлжалланаяпти. Цехда ҳар куни юз килограмм атрофида ширинлик ишлаб чиқариш имконияти мавжуд. Муҳаммаддин Кимсанбой ўғли, Алишер Орифжонов, Абдураҳмон Абдуллаев каби илғорлар аҳоли эҳтиёжларини қондириш, маҳсулот сифатини яхшилаш йўлида астойдил меҳнат қилишаяпти.

Т. АҲМАДЖОНОВ.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг қонуни

ЎЗБЕКИСТОН ССР КОНСТИТУЦИЯСИ (АСОСИЙ ҚОНУНИ)ГА ЎЗГАРТИШЛАР ВА ҚЎШИМЧАЛАР КИРИТИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Кенгаши **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Конституцияси (Асосий Қонуни)га қуйидаги ўзгартишлар ва қўшимчалар киритилсин:

1. 89-модданинг 5-қисмидаги «ва давлат ҳакамлари» деган сўзлар чиқариб ташлансин.

2. 102-модданинг:

9-банди қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«9) Ўзбекистон ССР халқ назорати комитетининг раисини, Ўзбекистон ССР Олий суди, область ва Тошкент шаҳар судларини, Ўзбекистон ССР Олий ҳакамлик судининг раисини сайлайди. Ўзбекистон ССР Табиатни муҳофаза қилиш давлат комитетининг раисини, Ўзбекистон ССР давлат банки бошқарувининг раисини тайинлайди»;

20-банди чиқариб ташлансин.

3. 105-модданинг биринчи ва иккинчи қисмлари қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Ўзбекистон ССР Олий Совети навбатдаги сессияларга Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми томонидан бир йилда камида уч марта чақирилади.

Навбатдан ташқари сессиялар Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ўз ташаббуси билан ёки Ўзбекистон ССР Президенти, Қорақалпоғистон АССР давлат ҳокимияти олий органининг ё бўлмаса Ўзбекистон ССР халқ депутатларининг камида учдан бир қисмининг таклифига мувофиқ чақирилади».

4. 106-модданинг биринчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Ўзбекистон ССР Олий Совети биринчи мажлисга сайловдан кейин икки ойдан кечиктирмай олдинги чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми томонидан чақирилади».

5. 107-моддада:

Биринчи қисмидаги «Ўзбекистон ССР Бош давлат ҳаками» деган сўзлар «Ўзбекистон ССР Олий ҳакамлик судининг раиси» деган сўзлар билан алмаштирилсин.

Иккинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ҳам қонун лойиҳаларини таклиф этиш ҳуқуқига эга».

6. 110-модданинг учинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси Ўзбекистон ССР Олий Советининг, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг қарорларини имзолайди ва фармойишлар чиқаради».

7. 116-модданинг 1-қисми 5-бандидаги «Ўзбекистон ССР Бош давлат ҳаками» деган сўзлар «Ўзбекистон ССР Олий ҳакамлик судининг раиси» деган сўзлар билан алмаштирилсин.

8. 118-4-моддада:

6-банднинг иккинчи хатбошиси қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Ўзбекистон ССР Олий Советига Ўзбекистон ССР халқ назорати комитетининг раиси, Ўзбекистон ССР Олий суди раиси, Ўзбекистон ССР Олий ҳакамлик су-

(Давоми 3-бетда).

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» ОТАЛИҚҚА ОЛДИ

БАРАКА ТОТУВЛИКДА, ТЎКИНЛИК МЕҲНАТДА

БОЗОР ШАРОИТИДА ХЎЖАЛИК ИҚТИСОДИЁТИ

ДЕҲҚОННИ ҚАДРЛАГАН АСЛО КАМ БЎЛМАЙДИ

Бир марта жанжал чиққан уйдан минбаъд файз-барака қочади, дейди халқимиз. Тўғри гап. Аҳилликка, тинч-тотувликка нима етсин! Хўжалигимиз меҳнат аҳли кейинги йилларда деҳқончиликнинг ҳамма соҳасида залворли ютуқларни қўлга киритаётган экан, буларнинг бош омили — аҳиллигимизда деб биламан. Зеро, унинг хосияти кўп.

Ҳамма соҳада, айниқса инсонийлик фазилатлари билан кўпчиликка ибрат бўлган марҳум устозим Мурод Жўраев бир гапни қайта-қайта такрорларди. У катта-кичик йиғину анжуманларда ёхуд бошқа давраларда «Раҳбарнинг аввало кўзи тўқ, бағри кенг бўлиши керак» дерди. У ўз эътиқодига амал қилиб, бошқаларни ҳам шунга даъват этарди.

Хўш, нега марҳум устозимнинг ҳикматона бу гапини эсладим! Бунинг боиси бор. Хўжалигимиз уста деҳқон, салоҳиятли раҳбар ва ўз халқининг содиқ фарзанди Мурод Жўраев номи билан аталади.

Аввало жумҳурият меҳнаткашларининг севимли рўзномаси — «Қишлоқ ҳақиқати» хўжалигимизни ўз оталиғига олганлигини ва жамоамиз бундан мамнун ва хайрихоҳ эканлигини таъкидламоқчиман. Бу хайрли иш меҳнаткашларимизнинг, шубҳасиз, ишга бўлган масъулиятини тағин ҳам оширади.

Уруғлик пахта етиштиришга ихтисослашган жамоа хўжалигимиз 1990 йилда пахтачиликдан ялпи 10 миллион 450 минг сўм даромад олди. 2.064 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 31,5 центнердан ҳосил йиғиб олиниб, жами 6 минг 401 тонналик пахта хирмони тикланди. Дон тайёрлаш 193 фоизга бажарилди. 1269 тонна дон давлатга сотилди. Шунингдек, 380 тонна маккажўхори, 684 тонна сабзавот, 377 тонна полиз маҳсулотлари, 374 тонна мева ва 141 тонна узум етиштирилди. Пилладан эса 12,3 тонна кўп, яъни 47,9 тонналик хирмон уюлди.

Хўжалигимиз 1990 йилда давлатдан қарийб 2 миллион сўм қарздор эди. Қарзга ботиб ишлаб бўлмасди. Буни тўғри англаб етган жамоа хўжалигимиз аъзолари меҳнатга муносабатни ўзгартиришди. Хўжаликда ўзаро ҳурмат, ишчанлик ва талабчанлик юзага келди. Деҳқончиликни юксалтиришнинг омиллари дадил жорий этила бошланди. Барча тадбирларни халқ билан бақамти ишлаб чиқдик. Натижада ютуқлар салмоғи кун сайин оша борди. Вилоятда биринчи бўлиб ҳудудимиздаги «Муродобод» пахта қабул қилиш пунктини ижарага олдик. Айни вақтда биргина шу хайрли ишнинг ўзидан хўжалигимизда 15 миллион сўм даромад олиш кўзда тутилмоқда. Бу насия эмас, нақд фойда. Ўтган йили режадан ортиқча тайёрланган пахтамизнинг 400 тоннасини эса район ассоциациясига топширдик. Ундан хўжалигимизга салмоқли фойда келиб тушади. Ўша пахта ҳисобидан дастлабки 18 тонна пахта ёғи меҳнаткашларимизга тақсимлаб берилди.

Ўтган хўжалик йилидаги ютуқларимиз ҳақида гап кетганда, Омон Умрзоқов, Абдурауф Омонов, Неъмат Назаров ўртоқлар бош бўлган бригадалар жамоасининг ютуғимизга қўшган ҳиссасини алоҳида таъкидлаб ўтиш лозим. Бу бригадаларда ҳосилдорлик гектар бошига 36 центнердан то 44 центнергача етди. Илғор пиллачи звено бошлиқларимиздан Адаш Эшқувватова, Хуббимтош Шоназарова, Хосият Жўраева, Илбуви Шерова, Норбуви Мардиева, Маҳсума Санақулова ва бошқалар ҳар қути қурт уруғидан юқори ҳосил олишга эришдилар. Бу йил ҳам 480 та пиллачилик звеноларида мўл ҳосил етиштирилди. Давлатга 71 тонна аъло навли хом ашё сотилди. Бу режада кўзда тутилганидан икки баробар кўп, демакдир. Хўжаликнинг кумуш тола хирмонига Қандолат Рўзиева, Гулнора Нуриддинова, Тошбуви Эшназарова, Насвали Даминова, Бўстон Шодиева, Раҳима Бобомуродова ва бошқалар салмоқли улуш қўшдилар. Жумладан, Б. Шодиева 2 қути қурт уруғидан 300 килограмм, Қ. Рўзиева 1 қути қурт уруғидан 147 килограмм, Т. Эшназарова эса 1,5 қути қурт уруғидан 250 килограммдан аъло навли пилла топширдилар. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Жорий йилда катта мақсадларни кўзлаб меҳнат қилаяпмиз. Давлат буюртмасига кўра режадаги 5.585 тонна ўрнига 6.440 тонна пахта етиштиришга қатъий аҳд қилганмиз. Дон — 220, сабзавот — 420, картошка — 70, полиз маҳсулотлари — 150, мева — 330, гўшт — 180, сут — 1064 тонна қилиб белгиланган. Бундан ташқари давлатга 35 минг дона тухум сотиш режалаштирилган. Ишларимиз ҳамма соҳада шунга яраша олиб борилмоқда.

Маълумки, кўклам серёғин келди. Дўл аралаш сел ёғди. Табиий офат деҳқончилик экинларига кўплаб зарар келтирди. Офат бизни четлаб ўтган бўлса-да, пайкаллардаги ниҳолларимиз ривожига ёмон таъсир кўрсатди. Биз барча куч ва имкониятларни тўла ишга солдик. Оммавий сафарбарлик эълон қилинди. Ўз-ўзидан аёнки, экинларнинг маромида ривожланишига алоҳида эътибор, айниқса деҳқоннинг меҳр тафти зарур. Ҳозир Абдурауф Омонов, Толиб Қосимов, Ҳиммат Муҳаммадиев, Фарҳод Насриддинов, Жаббор Камолов, Неъмат Назаров, Илҳом Тошпўлатов ва бошқа бригада далаларида ғўза ниҳолларининг мавжи яхши. Бу ўринда Суюн Муродов, Холмирза Кўбаев, Маманазар Мамаражабов, Тоштемир Яҳёев, Рашид Абдувалиев, Худоёр Бердиев, Ширинбой Ражабов сингари механизаторларимиз ғайрат-шижоат кўрсатиб мўл ҳосилга пухта замин яратишмоқда.

Ҳозиргача барча ғўза пайкалларимиз тўрт марта культивациядан чиқарилди. Ғўзаларни оби-ҳаётга қондириб суғоришнинг иккинчи навбати бошланди. 1700 гектардан зиёд майдондаги ғўза ниҳоллари ёппасига шоналади. Ҳа демай, ҳосил нишоналари гулга киради.

Шубҳасизки, жамоа хўжалигимизнинг ҳар бир аъзоси ўзини ҳосил тақдирига дахлдор ҳис этиб, тер тўкаяпти. Бунда Қувондиқ Тўрақулов, Бекбўта Даминов, Обилқосим Искандаров, Тошпўлат ва Абдуҳаким Эшқувватов каби сувчиларимиз, Матлуба Назарова, Роҳатой Абдуллаева, Норбуви Саидқулова, Зебо Қиличева, Замира Бўтаева ва бошқа колхозчиларимиз алоҳида жонбозлик кўрсатишаяпти.

Хўжалигимиз 3 та зонага бўлинган. Биргина Ворошилов номли бўлимимизда 760 гектар пахта майдони бор. Бўлимдаги 8 та пахтачилик бригадаси ўтган йили гектаридан ўртача 32 центнердан хирмон кўтарган бўлса, жорий йилда ҳосилдорликни 35 центнерга етказишни кўзлашаяпти. Хўжалигимизнинг бошқа бўлимларида ҳам барча соҳада ишлар намунали ташкил этилган.

Юқоридаги режадан кўриниб турибдики, колхозимиз кўп тармоқли хўжалик. Бизда чорвачиликка ҳам эътибор катта. Ҳозир жами 2.125 бош қорамол боқилмоқда.

Хўжалик ўзининг 20 гектар боғига, 12 гектар тутзорига. 30 гектар ўрмон хўжалигига, 2 та балиқ ҳавзасига эга. Бу йил яна 35 гектар боғ барпо этилди. Балиқ ҳавзаларимиздан эса сентябрь-октябрь ойларига бориб 300 тонна балиқ аҳолига арзон нархда сотилади.

Хўжалигимизда маҳаллий саноат тармоқларини ривожлантиришга жиддий эътибор берилмоқда. Ўтган йили хўжалик жамоа бошқаруви маъмурий биносида маҳаллий «Иқбол» тикувчилик саноат комбинати иш бошлади. Ҳозир бу ерда 70 киши тўла иш билан таъминланиб, меҳнат қилаяпти. Шунингдек, бир йилда 4 миллион дона хом ғишт ишлаб чиқарадиган хўжалик ғишт заводи тўла қувват билан ишлаяпти. Келаси йилдан бошлаб бу завод пишиқ ғишт ишлаб чиқаради. Бундан ташқари 24 та ун тегирмони ва 21 та мойжувоз аҳолимизга хизмат кўрсатаяпти.

Хўжалигимизда 15 минг киши яшайди. Аҳолимизнинг маданий-маиший шароитини яхшилаш тадбирларини изчил амалга оширмоқдамиз. Айни пайтда газ қувурлари хонадонларимизга етиб келди. Йил охиригача 456 хонадон тўла газлаштирилади. Эрта-индин «Халқобод» қўрғонидаги уйларда зангори олов ёна бошлайди. Бошқа қишлоқларимизга ҳам газ қувурлари тортиш қизғин олиб борилмоқда.

Ҳамма соҳада виждонан ва ҳалол тер тўкиш ўзининг ажойиб самараларини беришига имонимиз комил. Шу боис ҳаётнинг ҳамма қатламларида фаол бўлиш — бизнинг иш мезонимиздир. Эътиқоддан асло чекинмаймиз.

Ф. ПИРНАЗАРОВ,
Иштихон районидаги Мурод Жўраев номли жамоа хўжалиги бошқарувининг раиси.

БИР ЭТАК БОЛА

Хоҳ дала соҳиби, хоҳ хонадон бекаси — аёл борки, уйидан, болаларидан кўнгли хотиржам бўлса, ҳамиша унумли ишлайди, бехавотир яшайди.

Кўп тармоқли хўжалигимизда асосан серфарзанд — бир этак боласи бор аёллар меҳнат қилишади. Уларнинг фарзандлари меҳр-муҳаббат билан қуршаб олинган. Мактаб, ҳунар-техника билим юрти, иккита марказий ва тўққизта мавсумий боғча болалар хизматида. «Халқобод» қўрғонидаги «Ғунча» болалар боғчамизда 150 дан зиёд деҳқон фарзандлари тарбия топишмоқда.

Боғчамизда 7 нафар тарбиячи бор, улар ўз касбининг жонкуярлари. Бу йил олти ёшлилар гуруҳида 28 нафар кичкинтойни мактабга тайёрладик. Шу гуруҳнинг тарбиячиси Жонгил Усмонова, шунингдек Гўзал Темирова, Хайринисо Норқўзнева, Ҳалима Турсунова, Шоирахон Йўлдошева ва Ойдин Аҳмедовалар ҳам мураббийлик меҳри туфайли ота-оналар ҳурматини қозонган. Мусиқа тарбиячиси Ғуломжон Улашев ва тиббиёт ҳамшираси Ойдин Амировалар ҳам болаларга парвона.

Кундалик талаб ва эҳтиёжлар ҳисобга олиниб боғчамиз озиқ-овқат маҳсулотларн билан таъминланмоқда. Бу хўжалигимиз раҳбарларининг доимий эътиборида. Шукрки, гўшт ва тухумдан узилиш бўлмади. Сутни эса хонадонлардан сотиб оламиз. Болажонлар хўжалик боғбонлари етиштирган мўл-кўл ёз неъматларидан йил бўйи баҳраманд бўлишаяпти.

Шунингдек шакар, ун ва турли қандолат маҳсулотларини ҳамда боғчамизга зарур ҳар хил жиҳозларни «Халқобод» қишлоқ матлубот жамиятидан олаяпмиз. Бу жамоа бизга яқиндан ёрдам кўрсатаяпти. «СССР 50 йиллиги» номли 5-ўрта мактаб муаллим ва хизматчилар жамоаси ҳам ўз оталиғидаги мазкур боғчага амалий кўмак беришмоқда.

Яқинда боғчамизни қайта таъмирлаш ишлари ниҳоясига етказилди. Бу боғчамизни янада ораста қилиб жиҳозлашни, болалар ётоқхоналарини юмшоқ ўриндиқлар билан тўлдиришни талаб этади. Лекин Самарқанд болалар мебель фабрикаси бўлгани ҳолда, негадир, жиҳозлар етишмайди. Шу муаммони амалий ҳал этиш ҳақида қайғуриш зарур.

Боғча — болаликнинг нодир дунёси. Бу ерда мурғакларнинг шодлиги ҳам, ўзига хос ҳархашаси ҳам, қўйинг-чи, уларнинг бетакрор олами мавжуд.

Салтанат ПАҚИРОВА,
«Ғунча» болалар боғчаси мудири.

Хўжаликнинг Мажид Бозоров мудирлик қилаётган 1-сут-товар фермасида 500 бошдан зиёд қорамол парвариш қилинмоқда. Давлатга режадаги 700 тонна ўрнига 748 тонна сут сотишни кўзлаб меҳнат қилаётган ферма жамоаси кундан-кунга ютуқлар салмоғини ошираяпти.

СУРАТДА: пешқадам сут соғувчи Розия Шодмонова. У 12 йилдирки, шу фермада меҳнат қилади. Розияхон ўз қарамоғидаги ҳар бир соғин сигирдан кунига 9—9,5 литрдан сут соғиб олишга эришаяпти.

ЧИННИ ЛАГАН

Биз ушбу жамоа хўжалигида бўлганимизда кексалик гаштини сураётган уруш ва меҳнат фахрийлари билан суҳбатлашдик. Улар хўжаликнинг ўтмиши — ўзига хос тарихи хусусида ҳикоя қилиб беришди. Ҳозир сўз уларга.

Қувондиқ ЭШИМОВ: — Бир пайтлари бу ерлар К. Маркс номли жамоа хўжалигига қарашли бўлиб, Қатағон, Чойжовул ва Сапохўжа қишлоқларини ўз ичига оларди. Хўжалигимиз тарихи танти ва саховатли деҳқон Мурод Жўраев номи билан чамбарчас боғлиқ. У 1961 йилнинг августида раис бўлиб келгач, ҳозирги Халқобод қўрғонига асос солинди. Аслида у ер тўқайзору чангалзор ва ботқоқлик эди. Ҳашар йўли билан ариқ ва ҳовузлар қазиб, бош режа асосида иморатлар, шийпонлар қурдик. Боғ-роғлар яратдик. Хўжалигимиз ўшанда хайрли маънода «Халқобод» номи билан аталди. Барча ишларнинг бошида Мурод Жўраев турди. Айниқса, 1964 йилда қурилиш ишлари авж олди. Раис 1968 йилнинг июль ойигача ишлади. Шу йили Иштихон район фирқа қўмитасининг биринчи котиблигига сайланиб, то умрининг охиригача халқ билан бирга бўлди. Ўзидан яхши ном ва яхши боғ қолдириб кетди. Бугунги кунда барча иштихонликлар уни ғурур ва ифтихор билан эслашади.

Пўлат ЭШНАЗАРОВ: — Улуғ Ватан уруши қатнашчисиман. 9 нафар фарзандим бор. 1983 йилгача инженер бўлиб ишлаб, пенсияга чиқдим. Халқимиз тўқ. Ҳозирги иқтисодий танглик пайтида ҳам бу танқислик бизда сезилган эмас. Хонадонларимизда ғалла сероб. Биргина «Халқобод» қўрғони атрофида 2 та тегирмон, 7 та мойжувоз ишлаб турибди. Тўю маъракаларимиз кўнгилдагидек ўтаяпти. Тўй комиссияси тузилган. Жон бошига давлат 0,5 килограммдан мой берган бир пайтда колхоз ҳар бир аъзосига 8 килограммдан пахта ёғи тақсимлади. Раҳбарларимиз барака топишсин. Биз, кексаларнинг ҳам ҳурматини жойига қўйишаяпти. Дорilamонлик шу-да!

Санақул СУВОНҚУЛОВ: — Хўжаликда 21 йил агроном бўлиб ишладим. Ўтган йилнинг ноябрь ойида биз, бир гуруҳ кексаларни хўжалигимиз жамоаси ҳурмат-эҳтиром билан пенсияга кузатишди. Аммо бу жамоадан бутунлай узоқлашиб кетди, деган гап эмас. Шукрки, халқимизга ҳамиша камарбастамиз.

Кўп йиллик меҳнатларимни тақдирлаб 1972 йили «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган агроном» унвонини беришган. Икки марта Меҳнат Қизил Байроқ ордени нишондориман. Буни фахрланиб айтаяпман.

Хўжалигимизда дастлабки йилларда ҳосилдорлик атиги 17—18 центнердан эди. Кейинчалик 35—40 центнердан хирмон уйдик.

Хўжалигимиз 1979 йилда, яъни район фирқа қўмитасининг биринчи котиби Мурод Жўраев вафотидан сўнг «Муродобод» деб номланди. Аввалари «Халқобод» номи билан шуҳрат қозонган эди. 1990 йилнинг 24 декабрида унга Мурод Жўраев номи берилди. Умумий жамоа йиғилишида халқ буни қўллаб-қувватлади. Шу йилнинг 20 март куни колхозимиз марказида унинг бронза сиймоси қад ростлади. Бу — элимизнинг суюкли ва садоқатли фарзандига эҳтиромидир.

Мен бир нарсани алоҳида таъкидламоқчиман. Кейинги 2—3 йил ичида биргина бизнинг хўжалигимизда эмас, балки бутун районда негадир олдинга силжиш эмас, орқага кетиш бошланди. Раҳбарлар тез-тез алмашиниб турди. Довруғи бутун жумҳуриятга ёйилган хўжалигимиз ҳам пароканда ҳолига келиб қолди. Аравани ҳар ким ҳар ёққа торта бошлади.

Биз жамоа фаолларидан бир неча фахрийлар Иштихон район фирқа қўмитасининг биринчи котиби, район Кенгашининг раиси Тўрақул Йўлдошев қабулига бордик. У бизни илиқ қарши олди. Фикримизни, дардларимизни холис тинглади. Котибдан бор гапни яшириб ўтирмадик. Ҳақиқатни рўйрост айтдик. «Хўжалик худди чинни лаган, — дедик биз. — Уни эҳтиёт қилиб асраб қолиш керак. Бордию, у ҳар томондан дарз кетиб, синса — унга на ош сузиб, на уни ноёб санъат буюми сифатида тахмонга қўйиб бўлади... Бизга ўша чинни лаган бутун ҳолида керак! Бу — кўпчиликнинг фикри!..».

Саркотиб фикримизга тўла қўшилди. Биз раҳбарликка қобилияти, деҳқончиликда катта тажриба тўплаган, энг муҳими, тадбиркор ва ишчан Фазлиддин Пирназаровни раисликка тавсия этдик. Асли у ҳам шу жамоа хўжалигининг фарзанди. Ўтган йилнинг 11 январида бутун жамоа умумий йиғилишга тўпланди. Мажлисда 2 мингдан зиёд киши қатнашди. Номзодимиз раисликка сайланди.

Мана, қарабсизки, бугунги кунда ҳамма ундан миннатдор. Ишлар изига тушди. Манфаатдорлик ошди. Энди халқ ўша чинни лаганда ош сузиб, бутун жамоа билан баҳам кўраяпти. Кўп нарса раҳбарга, унинг ташкилотчилигига боғлиқ эканлигини мана шундан ҳам билса бўлади...

Хайринисо Норқўзнева жамоа хўжалиги марказидаги «Ғунча» болалар боғчасида ўн йилдан буён самарали меҳнат қилиб келмоқда. У бу ерга Самарқанддаги мактабгача тарбия билим юртини тугатиб ишга келган эди. Ўша пайтда унинг илк тарбиясини олган ўғил-қизларнинг кўпчилиги бугунги кунда мактаб, ҳунар-техника билим юрти ва бошқа илм масканларида ўқишмоқда, далаларда тер тўкишмоқда. Шуларни ўйласа Хайринисонинг қалбини фахр-ифтихор туйғулари қамраб олади, ўз ишига янада рағбат ошади.

— Қишлоқ боғчаларида мураббий бўлишнинг ўзига хос мураккаб томонлари бор, — дейди у.— Болажонлар гўё боғдаги нав-ниҳол бўлса, мураббийлик касбини боғбонга қиёс этиш мумкин.

Тарбиячи ҳақ. Унинг ўзи бунга тўла амал қилади. У ўз гуруҳидаги 28 нафар кичкинтойни меҳр билан ардоқлаб, билим ва тажрибасини келажак авлод тарбиясига бахшида этаётир.

СУРАТДА: моҳир тарбиячи Х. Норқўзнева.

Ш. СУЛТОНОВ олган суратлар.

ПАХТАПАРВАР

Деҳқон меҳнати лавҳасини санъаткор мусаввиргина қиёмига етказиб чизиши мумкин. Деҳқон! У ер билан «тил»лашиб, қийинчиликлар билан беллашиб умр бўйи тер тўкади. Ҳаёт қувончлари уни гоҳ сийласа, гоҳида силтаб ташлайди. Ҳар қандай шароитда ҳам кетмонини занг босмайди. Табиат инжиқликларига — қишнинг «этни ўйиб оладиган» чилласию кўкламнинг дўлу селига ҳам, ёзнинг «қумга тухум қўйса пишадиган» саратонию кузнинг аччиқ изғиринига ҳам бардош бериб меҳнат қилади. Нолимайди. Таъбир жоиз бўлса, сел келса симириб, тош чиқса кемириб заҳмат чекади. «Халқобод»да ана шундай заҳматкаш бир деҳқон бор.

Мазкур жамоа хўжалиги бошқарувининг раиси Фазлиддин Пирназаров бизни ана шу тадбиркор, зуваласи меҳнатда қотган киши билан таништирди.

— Омонжон, — деди у, — деҳқончилик ишининг пири. Бир йилдан ошди, у яна ўз ўрнини топди. Мен шундай деб ўйлайман. Биргина мен эмас, ҳамма шу фикрда. Яхшиси, ўзи билан суҳбатлашсангиз, ҳаммасини билиб оласиз...

Омон ака асли ғўза пайкаллари ичида ўсиб улғайди. Касби механизатор. У 1962—63 йилларда Самарқанддаги 16-механизация билим юртини битириб ўзи таваллуд топган Қубай қишлоғида тракторчилик қила бошлаганида эндигина йигирма учга кирган йигит эди. Ўшандан бери қанча сувлар оқиб ўтди. У умрининг оташин ёшлик йилларини асосан 14-бригада жамоаси билан боғлади. Кўп йиллар шу бригадада тракторчи, қарийб ўн йил ҳисобчи бўлиб ишлади. 1978 йилдан шу бригадага етакчилик қилди. Беш йилда бригада жамоаси ҳосилдорликни гектар бошига 20—22 центнердан 40 центнерга етказди. Бунинг замирида қанча-қанча заҳмат ётганини айтиб ўтиришга ҳожат йўқ. Буни «Пахта иши» ёхуд «Ўзбеклар иши» деб деҳқонларимиз юзига қора чаплашга уринган гдлянчилар эмас, «эгатларга юлдуздай сочилган» заҳматкаш халқимиз яхши билади. Яхши биладигина эмас, балки деҳқончиликнинг оғир меҳнатини тақдир мезонига йўяди. Деҳқонларимиз ана шундай жўмард!

1984 йилдаги «совуқ шамол» кўпларнинг қалбини дарз кетгизди. Омон ака ҳам бундан четда қолмади... У ўша йили бригадани тарк этди. Кўнгли ўксиди. Тўрт ой Самарқанддаги пахта заводида ишлади. Кейин ўзи бир пайтлари етакчилик қилган бригадада оддий колхозчи бўлди. Ўшанда оғзига кучи етмаганлар нималар деганини ёлғиз ўзи билади... Ҳар қалай, Омон аканинг бир гапи эсимда: «Қаерда бошингни азиз қилса, ўша ерда омон бўл...» У бу гапни, негадир, ички изтироб билан айтди. Сирни бой бермади.

1987 йилнинг кузи эди. Бир куни боғдорчилик агрономи Мурод ака Аҳмедов кутилмаганда Омон аканинг уйига ташриф буюрди. У қуюқ ҳол-аҳвол сўрашгач, муддаога ўтди, хайрли таклиф билан келганини, кўпчиликнинг хоҳиши эканлигини чой устида қайта-қайта таъкидлади.

— Омонжон, — деди у, — ўзингиз биласиз, хўжалигимиз кўп тармоқли. Бир товуққа ҳам дон керак, ҳам сув. Элимизга ҳаммаси керак. Шу жумладан, мева-чева ҳам. Икки гектарлик олма чорбоғни оилангиз билан ўз тасарруфингизга олсангиз, деб келдим. Жўжа бирдай жонсиз. Пахта ўз йўлига. Ахир, ўйланг — дастурхонда ҳамма нарса бўлсаю, биргина нон бўлмаса бундай дастурхон файзли бўладими?! Йўқ! Мева-чева ҳам дастурхонимиз кўрки. Болажон халқимизга бу жуда керак. Қолаверса, ҳамма ёқни пахта босиб кетди. Бозорда меванинг килоси фалон пул. Аҳвол қишлоқда шундай бўлгач, шаҳарни айтмаса ҳам бўлади. Энди боғдорчиликка жиддий эътибор берадиган пайт келди.

Мезбон агрономнинг гапларини эшитгач, бир зум хаёлга толди. Таклифни тарозунинг у палласига солиб кўрди. «Яхши ва самимий фикр», — ўйлади дилида Омон ака. — Чорбоққа қараганим бўлсин!»

Шу-шу Омон ака икки гектарлик олмазорни ўз тасаррруфига олди. 1987—1988 йилларда кўчатлар оралиғига чигит экилди. Биринчи йили режанинг 50, иккинчи йили 40 ва ниҳоят, учинчи йили ҳосилнинг 30 фоизи миқдорида пахта етиштирди. Ниҳоллар, қарови яхши бўлгач, дуркун ўсди. 13 нафар фарзанднинг отаси Омон ака ниҳолларга меҳр қўйди. Ҳозир олма дарахтлари 5 ёшда. Ниҳолларнинг 720 тупи илк нишоналарини кўрсатди. Баҳорда «Ярим кун-6» навли олма кўчатлари қийғос гулга кирди. Ҳосил шиғил. 4 тонна мева олиш кўзда тутилаяпти.

Омон аканинг боғи сархил мева кўчатлари билан тўлиб бормоқда. Бригадир 1989 йилда 2 минг туп ёнғоқ, 1000 туп шафтоли ва 1,5 минг туп ўрик кўчатларини данагидан экиб кўпайтирди. Шу йил баҳорда шартнома билан тумандаги «Октябрь» жамоа хўжалигига ҳар донасини 1 сўмдан 1000 туп шафтоли кўчати сотди. У хўжаликка 2.300 туп ҳар хил мевали дарахт кўчатларини етказиб берди. Бу билан 4 минг сўм даромад келтирди. Унинг умр йўлдоши, Қаҳрамон она — Нуқра опа ҳам боғбон. У ўша 2 гектарнинг бир гектаридаги мевали дарахтларни фарзандлари — Ғуломжон ва Рашиджонлар билан парваришлаяпти.

Дарвоқе, Омон ака ҳозир «Халқобод» қўрғонидаги пахтачилик бригадасига етакчилик қилаяпти. Биз юқорида Омон аканинг «Қаерда бошингни азиз қилса, ўша ерда омон бўл...» деган гапини эслатган эдик. Ўтган йилнинг ҳут ойида у яна бригадирликка сайланди. Унинг «бошини азиз қилган»лар бугунги кунда «Халқобод» қўрғонида 217 та хонадонни ташкил этади.

Омон ака бригадирлик тўнини яна елкасига ташлаган йили мазкур жамоада аҳвол оғир эди. 1989 хўжалик йили пахта тайёрлаш режаси 96 фоизда қолиб кетган, 56 гектар ер шудгорланмаган, 7,5 километр ариқ-зовур қазилмаганди. Аёлларни ва ўқувчиларни қўшиб ҳисоблаганда жами 80 киши бригадага аъзо эди. Аввало меҳнат интизоми қатъий йўлга қўйилди. 1990 йилнинг ҳут ойида бригада етакчиси жамоа хўжалиги бошқарувига техникадан ёрдам сўраб, мурожаат қилди. 8 та ўғит сочадиган «РОУ» маркали тележка ажратилди. Мавжуд 76 гектар майдоннинг 60-гектарига маҳаллий ўғит сочилди. Ҳамма бир ёқадан бош чиқариб меҳнат қилди.

Ўтган хўжалик йилида бригада жамоаси ҳар гектар ердан режадаги 28,5 ўрнига 44 центнердан хирмон кўтарди. Режа 151 фоизга адо этилди. Бу — катта меҳнатнинг самараси. Бригаданинг 113 тонна пахтаси район ассоциацияси ихтиёрига топширилди. Бу бригадада етиштирилган жами ҳосилнинг 53 фоизини ташкил этади.

Яқинда тадбиркор деҳқон — Омон ака Умрзоқов етакчи бўлган бригада далаларини айланиб, уларнинг бу йилги режалари билан танишдик. Бу йил чигит экишга 23 апрелда киришилиб, 5 иш кунида якунлашди. Режа ҳар гектаридан — 28 центнер. Мажбурият эса 45 центнер! Кузда эса 342 тонналик улкан хирмон уюлади. Унинг 120 тоннасини район ассоциациясига топшириш режалаштирилган. Манфаатдорлик тағин ошади. Бу йил бригада далаларига чигитнинг тез пишар «Наманган» нави экилди. Айни вақтда мавжуд 76 гектар майдонда ғўза ниҳоллари меҳр билан парвариш қилинаяпти.

— Экиш муддати тугаши билан культивацияни бошлаб юбордик, — деди саркор. — Чопиқ билан бирга яганалаш қўшиб олиб борилди. Ҳосил тўплаш давомида ғўзаларимизни 8 марта чопиқ-культивациядан ва 4 марта суғоришдан чиқарамиз. Озиқлантириш ҳам шунга яраша бўлади.

Кеч кирди. «Халқобод» қўрғонида маржон-маржон чироқлар ёнди. Биз бу сафар Омон ака билан ям-яшил пайкаллар ўраб олган бригада шийпонида учрашдик. Ёқимли шабада эсади, кўп ўтмай бу ерга бригада Кенгаши аъзолари бирин-кетин етиб келишди. Даврада механизатор Маманазар ака, сувчи Қувондиқ ака ва бошқа фаоллар ҳам бор. Улар бугунги ишларни таҳлил қилиб эртанги режалар ҳақида аниқ келишиб олиш учун йиғилишиб туришади. Ҳар кунги тартиб шундай. Деҳқоннинг нони ҳалол.

Абдулла ТУРДИЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» махсус мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН ССР КОНСТИТУЦИЯСИ (АСОСИЙ ҚОНУНИ)ГА ЎЗГАРТИШЛАР ВА ҚЎШИМЧАЛАР КИРИТИШ ТЎҒРИСИДА

(Боши 1-бетда).

ди раиси, Ўзбекистон ССР прокурори ва унинг ўринбосарлари, Ўзбекистон ССР Табиатни муҳофаза қилиш Давлат комитетининг раиси, Ўзбекистон ССР Давлат банки бошқарувининг раиси лавозимига номзодлар тақдим этади; Ўзбекистон ССР Олий судининг раиси ва Ўзбекистон ССР Олий ҳакамлик судининг раисидан ташқари юқорида санаб ўтилган мансабдор шахсларни вазифасидан озод этиш ҳақида Ўзбекистон ССР Олий Советига тақдимномалар билан киради»;

7-банди қуйидаги мазмунда бўлган хатбоши билан тўлдирилсин:

«Ўзбекистон ССР Олий ҳакамлик суди раисининг тақдимномасига кўра Ўзбекистон ССР Олий ҳакамлик суди раисининг ўринбосарларини, область ҳакамлик судларининг раисларини тайинлайди ва озод этади»;

11-банди қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«11. Ўзбекистон ССР гражданлигига қабул қилади, бошқага бериш тўғрисидаги масалани ҳал этади; Ўзбекистон ССР судлари томонидан ҳукм қилинган гражданларга амнистия бериш ва уларни авф этиш тўғрисида ҳужжатлар қабул қилади»;

9. IX бўлим ва 20-бобнинг сарлавҳасидаги «ҳакамлик» деган сўзлар «ҳакамлик суди» деган сўзлар билан алмаштирилсин.

10. 120-модда қуйидаги мазмунда бўлган учинчи қисм билан тўлдирилсин:

«Олтмиш ёшдан ошмаган гражданлар Ўзбекистон ССР ҳукуматининг аъзоси бўлиши мумкин. Айнан бир киши айнан бир лавозимда сурункасига икки муддатдан ортиқ Ўзбекистон ССР ҳукуматининг аъзоси бўла олмайди. Ўзбекистон ССР ҳукуматининг аъзоси — олтмиш беш ёшдан катта бўлмаслиги керак».

Ушбу модданинг амалдаги учинчи ва тўртинчи қисмлари тегишлича тўртинчи ва бешинчи қисмлар деб ҳисоблансин.

11. 174-модда қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар ўртасидаги хўжалик низоларини ҳал этиш Ўзбекистон ССР ҳакамлик судлари томонидан уларнинг ваколат доирасида амалга оширилади.

Ҳакамлик судларининг низоларни ҳал этишга доир фаолиятига бирорта идора, ташкилот ёки мансабдор шахснинг аралашувига йўл қўйилмайди.

Ўзбекистон ССР Олий ҳакамлик судининг раиси Ўзбекистон ССР Олий Совети томонидан ўн йил муддатга сайланади.

Қорақалпоғистон АССР ҳакамлик судининг раисини Ўзбекистон ССР Президенти билан келишган ҳолда Ўзбекистон ССР Олий ҳакамлик судининг раиси киритган тақдимномага биноан Қорақалпоғистон АССР Олий Совети сайлайди.

Ўзбекистон ССР Олий ҳакамлик суди раисининг ўринбосарлари, область ҳакамлик судларининг раислари Ўзбекистон ССР Олий ҳакамлик суди раисининг тақдимномасига кўра Ўзбекистон ССР Президенти томонидан тайинланади.

Ўзбекистон ССР Олий ҳакамлик судининг ҳакамлари, область ҳакамлик судлари раисларининг ўринбосарлари ва ҳакамлари Ўзбекистон ССР Олий ҳакамлик судининг раиси томонидан тайинланади.

Ўзбекистон ССР ҳакамлик судларини ташкил этиш ва уларнинг фаолият кўрсатиш тартиби Ўзбекистон ССР Қонун ҳужжатларида белгиланади».

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.
Тошкент шаҳри,
1991 йил 14 июнь.

ПРЕЗИДЕНТ ФАРМОНИ ҚАНДАЙ БАЖАРИЛМОҚДА?

Жиззах вилоятининг Пахтакор райони хўжаликларига район Совети ва район партия комитети раҳбарлари ҳамда ходимлари мунтазам келадиган бўлиб қолдилар. Улар Ўзбекистон ССР Президентининг меҳнаткашлар турмушини яхшилашга қаратилган фармонлари жойларда қандай бажарилаётганини тўла-тўкис текширмоқдалар, хўжаликлардаги аҳволни чуқур ўрганмоқдалар. «Самарқанд» давлат хўжалиги ҳам худди шундай текширувдан ўтказилди.

Хўжалик камбағаллардан эмас — ўтган йилнинг ўзидагина етти миллион сўмдан кўпроқ фойда олган. Ана шу фойданинг катта қисмини ижтимоий масалаларни ҳал этиш учун сарфлашга қарор қилинган. Маданий-маиший ва ижтимоий йўналишдаги иншоотлар қурилди ва қурилмоқда, маданий тадбирларни уюштиришга етарли маблағ ажратилмоқда.

Тўла-тўкис текшириш гуруҳининг аъзолари қишлоқ аҳлини шахсий томорқа ерлари билан таъминлаш юзасидан қишлоқ Совети олиб бораётган ишга алоҳида эътибор бердилар. Улар ким билан — пахтакорлар ва чорвадорлар, механизаторлар ва маданият ходимлари, шифокорлар билан гаплашмасинлар — уларнинг ҳаммаси ўзларига кўрсатилаётган чинакам ғамхўрликдан чуқур миннатдор эканликларини бир овоздан айтишмоқда. Бу ерда Президент фармонини бажаришга ҳаракат қилиб, меҳнаткашлар учун 170 гектардан кўпроқ ер ажратиб бериш имконини топдилар. Қандайдир яроқсиз ерларни эмас, аксинча, серҳосил, суғориладиган экин майдонларини ажратишди. Давлат хўжалиги коммунистлари шуни талаб қилишди.

Депутатлар қарор қабул қилишар экан, қилинаётган ишлар хўжалик ва унинг одамлари учун тез орада катта фойда келтиришини, қўшимча равишда тонналаб сабзавот ва мевалар етиштирилишини, неча ўнлаб литр сут соғиб олинишини яхши тушунишарди. Давлат хўжалиги хоҳлаган кишиларга 65 бош бузоқ сотди, улар учун 1300 тоннадан кўпроқ пичан, 628 тонна кўк ўт, бошқа емларни ажратди. Хўжалик меҳнаткашлари бу қарорни ҳам хурсандчилик билан кутиб олдилар.

Давлат хўжалигида уй-жой қурилиши кенг авж олдириб юборилди. Бу ерда ўз бригадаларининг кучи билан ўн бешга яқин шинам уй қурилди, яна 18 та уйга пойдевор қўйилди. Ўз қўли билан уй қуришни хоҳлаганларни ҳам эсдан чиқаришмади. 180 оилага уй қуриш учун ер ажратилди. Лекин улардан атиги 40 таси ҳовли-жой қурилишига киришди — бинокорлик материалларини топишда катта қийинчилик бўлаётгани таъсир қилмоқда. Район ташкилотларининг ёрдамисиз бу ишни бажариб бўлмайди.

Ўтган йили қилинган ҳалол меҳнат камбағал кишиларга: уруш ва меҳнат ногиронлари, пенсионерлар, кўп болали оилаларга ёрдам кўрсатиш имконини берди. Улуғ Ватан уруши қатнашчилари, байналмилал жангчилар, бошқа тоифадаги ходимлардан 120 нафарига уй-жой бепул берилди.

А. ҚУЛБОЕВ,
ЎзТАГ мухбири.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

ЗИЁРАТЧИЛАР ҚАЙТИШАЯПТИ

ҚОҲИРА. (ТАСС мухбири Михаил Крутихин). Ҳаж расм-русумларини адо этиш учун Саудия Арабистонига йиғилган мусулмон зиёратчилар бугун ўз юртларига қайтиб кета бошлайдилар. Бу йил ислом динининг муқаддас жойларини зиёрат қилиш маросимларида чет эллардан 720 минг ва Саудия Арабистонининг ўзидан 90 минг мусулмон қатнашди.

Саудия Арабистони маъмурларининг айтишларича, бу галги ҳаж сиёсий митингларсиз ва намойишларсиз ўтди. Жазирама иссиққа қарамай ва чодир шаҳарчаларида жуда кўп одам бўлса-да, шифокорлар хатарли дардларга ҳеч ким чалинмаганини айтмоқдалар.

ОЛИЙ ДАРАЖАДАГИ УЧРАШУВ

ПАРИЖ. (ТАСС мухбири Сергей Батирёв). Шу ҳафтада Люксембургда Европа Кенгашининг сессияси очилади. Бугун Франция шимолидаги Дюнкерк шаҳрида Франция Президенти Франсуа Миттеран билан Буюк Британия Бош вазири Жон Мейжорнинг бир кунлик амалий учрашуви бошланди. Унда Европа ҳамжамияти мамлакатларини сиёсий ва иқтисодий интеграциялаш муаммолари асосий мавзулардан бири сифатида муҳокама қилинади.

Ҳозирги учрашув Жон Мейжор Британия ҳукуматининг бошлиғи қилиб тайинланганидан сўнг икки арбоб ўртасидаги дастлабки учрашувдир. Франс пресс агентлигининг хабар қилишича, режага мувофиқ 4 соат давом этиши керак бўлган суҳбат чоғида Европа интеграцияси муаммоларидан ташқари мудофаа муаммоларига ҳам катта ўрин берилади. Шу муносабат билан учрашув доирасида икки мамлакат ҳарбий маҳкамаларининг раҳбарлари — Пьер Жокс ва Том Кинг ўртасида ҳам музокаралар бўлади.

Учрашувда бошқа мавзулар қатори Париж билан Лондоннинг, жумладан инсонпарварлик ҳаракатларини ривожлантиришга қаратилган БМТдаги ишларини мувофиқлаштириш режалари ҳам муҳокама қилинади, деб қўшимча қилади АФП агентлиги.

САБАБИ АНИҚЛАНМОҚДА

ПАТТАЙЯ. (ТАСС). Тўртта АН-2 Совет самолётларининг ўн беш кишидан иборат экипажи шанба куни пўртана бўлганлиги сабабли Лаос чегарасидан 80 километр наридаги Таиланднинг Удонтхани вилоятига қўнишга мажбур бўлган эди. Ҳозир экипаж аъзоларини маҳаллий маъмурлар қаттиқ қўриқлаб туришибди. Лаосга сотилган бу самолётларни Совет учувчилари ва бир лаослик Вьетнамнинг Дананга шаҳридан Лаосга олиб бораётган эдилар.

Хабар қилинишича, СССР элчихонаси Таиланд маъмуриятига мурожаат этиб, самолётларнинг Вьентьянга учишни давом эттиришга рухсат беришини илтимос қилган. Ҳарбий маъмурлар ўтказган дастлабки текширишлар самолёт ичида на қурол, на разведка техникаси топилмаганини кўрсатди. Ёқилғи етишмай қолганлиги ҳам тасдиқланди. Идишларга ғамланган ёқилғи атиги 15 минутга етиши мумкин экан. Ниҳоят, Совет учувчилари об-ҳаво шароити ниҳоятда қийин бўлганлиги, пўртана турганлиги сабабли қўнишга мажбур бўлганликлари ҳам ҳеч қандай шубҳа туғдирмаяпти.

МАЪМУРЛАР ҚАРОРИ

БАНГКОК. (ТАСС). 4 та «АН-2» Совет самолёти қаттиқ шамол бўлганлиги ва ёқилғи етмаганлиги сабабли Лаос чегарасидан 80 километр нарида Таиланддаги Удонтхани вилоятига ноиложликдан қўнган эди. Бу самолётлар Вьетнамнинг Дананга шаҳридан Вьентьянга учиб бораётган эди. Тез орада мазкур самолётларнинг экипажларига ўз йўлини давом эттиришларига ижозат берилади.

«НЕЙШН» газетасининг таъкидлаб ёзишича, рўй берган ҳодисани текширган махсус комиссия мазкур самолётлар жосуслик мақсадида учган эди, деган тахминни рад қилди. Учувчиларнинг ноиложликдан шу ерга қўнишдан бошқа имконияти қолмаганини дастлабки текшириш натижалари кўрсатиб турибди, деб таъкидлади комиссия.

ЯНГИ ҲУКУМАТ ИШ БОШЛАДИ

ДЕҲЛИ. (ТАСС). Ҳиндистоннинг янги ҳукумати иш бошлади. Ҳукмрон Ҳиндистон миллий конгресси (И) партиясига яқин турувчи «Нэшнл геральд» рўзномасининг таъкидлаб ёзишича, бу ҳукуматнинг асосий вазифаси Ҳиндистон миллий конгресси (И) сайловолди дастурида белгиланган мақсадларга эришишдан иборат.

Бош вазир П. В. Нарасимха Рао бугун Ҳиндистоннинг «қалтис нуқталари» — Панжоб ҳамда Жамму ва Кашмир штатларидаги аҳвол масаласи юзасидан ҳукуматнинг бир қанча юқори мартабали амалдорлари билан кенгаш ўтказди. Кенгашда мазкур штатларда қонунийлик ва ҳуқуқ-тартиботни тиклаш, ҳаддидан ошган ва бузғунчи унсурларга қарши кураш юзасидан қаттиқ чоралар кўришга қарор қилинди.

Ризқ-рўз сарчашмаси

МАКТАБ ФЕРМАСИ

Бошқаришнинг ижара усули яхши самаралар бераётгани энди ҳеч кимда шубҳа туғдирмаяпти.

— Бироқ эндигина мактабни тамомлаётган ёшлар бу усулга ўтиб ишлашга тайёр эмас, — дейди «Ангрен» совхозининг бош ҳосилоти Турдибой Нажимов. — Менимча, ижара усули билан ишлаш ва унинг афзалликларини болаларга мактабда изчил ўргатиб бориш зарур. Бу бир томондан ўқувчини келажак ҳаётга тайёрласа, иккинчидан меҳнат кўникмаси беради.

Бу муаммолар хўжаликларнинг мутахассисларинигина эмас, мактабларнинг тарбиячиларини ҳам ташвишга солмоқда. Тўғри, мактабларда меҳнат ва ишлаб чиқариш сабоқлари ўқитилади. Аммо иқрор бўлиш керакки, аксарият жойларда улар ҳозирги замон талабларидан йироқ.

— Ана шу камчиликларга барҳам бериш мақсадида баъзи тадбирларни амалга оширишга киришдик, — дейди Оҳангарон район халқ таълими бўлимининг мудири, Тошкент вилоят Кенгашининг депутати А. Давронов. — Ноҳиядаги ўндан ортиқ мактабнинг ўқувчилари ўз тажриба майдонларига эга, кўпчилик талабалар эса чорвачилик маҳсулотлари ишлаб чиқаришга ҳисса қўшмоқдалар.

Телов қишлоқ Шўросидаги 38-ўрта мактаб ўқувчилари ихтиёрида ҳозир 20 бошдан ортиқ совлиқ бор. Уларни ўқувчиларнинг ўзлари парвариш қилишаяпти. Бу йил совлиқлардан йигирма бош соғлом қўзи олишди. Фермер ўқувчилар давлатга 50 килограмм жун топширишмоқчи. Мактаб фермаси келажакда ўз ошхонасини гўшт билан таъминлайди. Тўғри, ҳозир бу ишни жадаллаштириш имкони йўқ. Бироқ мактаб учун ажратилган 5 гектар майдондан олинадиган ҳамда Ворошилов номли совхознинг кўмаклашуви билан етиштириладиган озуқа базасининг кўпайиши билан мактаб фермаси янада кенгайтирилади. Шундай ибратли ишлар «Ангрен» совхози ҳудудидаги 18-мактабда ҳам олиб борилаётир.

М. Аҳмадхонова директорлик қилаётган 19-ўрта мактаб ўқувчилари хўжалик маъмуриятининг ёрдами билан икки бош соғин сигир олишди. Мактабга озуқа экинлари етиштириладиган 3 гектар ер берилди. У ерда беда, сабзавот ва бошқа маҳсулот етиштириш ўқувчилар ихтиёрида. Улар етиштирган маҳсулотларининг бир қисмини хўжаликка сотадилар ва даромад ҳисобига яна фермани кенгайтирадилар. А. Холтўраев бошқараётган 12-ўрта мактабда эса ҳозир 6 бош қорамол парвариш қилинмоқда. Бу ерда талабалар молларни парвариш қилиш, сут ва гўшт ишлаб чиқариш билан жиддий шуғулланадилар. 3 гектар суғориладиган майдонга эртаги карам кўчатлари ўтқазилди, бир гектар ер олмазор қилинди. 12-ўрта мактаб ўқувчилари ўтган йили шахсий хўжалик ва чорвачиликдан 3,5 минг сўмдан зиёдроқ соф даромад олган эдилар. Бу маблағ болаларнинг мактабдаги ички эҳтиёжлари учун сарф этилди.

Ҳозирги кунда райондаги жуда кўп мактабларда ўқувчиларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликлари ташкил этилган. Бу ерда сабзавот ва мевалар етиштирилмоқда. 11-ўрта мактабда 1,5 гектар, 21-мактабда 5 гектар, 15-мактабда 2 гектар, 13-мактабда 3 гектар мевазор барпо этилди. Ҳозирча мактабларнинг шахсий хўжаликларида етиштирилаётган мевалар, сут ва бошқа маҳсулотлар ўқувчиларнинг ошхоналарига берилаётир.

— Икки-уч йилдан кейин мактаб участкаларида етиштириладиган мевалар 150 тоннадан ортиб кетади. Айни вақтда улар етиштирадиган сабзавот, полиз маҳсулотлари, помидорлар ҳам борки, булар келажакда халқ таълими системасида алоҳида кичик консерва заводи қуришни тақозо этмоқда. Биз бу хайрли ишни амалга ошириш тараддудини кўрмоқдамиз, — деди ноҳия халқ таълими бўлимининг мудири А. Давронов.

Мактаб фермаси ҳозирданоқ ўз самарасини бермоқда. Бозор иқтисодиётининг мушкул пайтларида Оҳангарон мактабларида олиб борилаётган бу янги усул ҳар томонлама фойдалидир.

Мавсумда ноҳиядаги ўн олти мактабда пиллачилик, олти мактабда ем-хашак жамғариш бригадалари ҳам ишлайди. Буларнинг барчаси ўқувчиларни ижара усулида келажакда қиладиган ишларига ҳозирдан кенг кўламда тайёрланиш имкониятини туғдирмоқда. Бундай тажрибалар бошқа мактабларда ҳам татбиқ этилса, чакки бўлмасди.

Мактаблар учун соф фойда оладиган яна бир неча манбалар бор. Кейинги пайтларда Бекобод металлургия комбинатида темир етишмаслиги ҳоллари тез-тез учраб турганлиги ҳақида матбуотда ташвиш билан ёзилмоқда. Агар ўқувчилар тўплайдиган темир-терсак, қоғоз парчаларини янада кўпайтириш масаласи кун тартибига қўйилса нур устига аъло нур бўлур эди. Шунингдек, эски-туски матолар, шишалар тўплаб топшириш ҳам мактаб ўқувчилари учун даромад манбаи бўлиб қолиши мумкин.

М. ҚАЮМОВ.

Жалолқудуқ районидаги К. Маркс номли жамоа хўжалигида ишбилармон чорвадорлар кўп. Ана шундайлардан бири колхоз бош зоотехниги Қаҳрамон Қаҳҳоровдир. У ноҳия Советининг депутати, район чорвадорлар кенгашининг раиси сифатида ҳам жонкуярлик қилаётир. Шу туфайли ойлик ва квартал режалари ошириб бажарилмоқда.

СУРАТДА: тадбиркор чорвадор Қ. Қаҳҳоров пешқадам сигирсоғарлар Т. Маллаева, Р. Ўрозовлар билан ўзаро фикр алмашаяпти.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

ПОК УМИД

У 17 ёшга тўлганида Қўрғонтепа районининг Навоий номли жамоа хўжалигидан Ильич номли жамоа хўжалигига келин бўлиб тушди. Ҳаётнинг паст-баландидан бехабар бўлган ёш келинчак фермага кириб соғувчилик қилишни хаёлига ҳам келтирмаган эди. Уй юмушлари билан банд бўлиб юрган кунларининг бирида овсини бир-икки кун фермага ишга боролмай қолди. Шунда келинчак унинг ўрнига фермага борди. Кейинчалик ҳам бир неча марта бориб юрди. Ана шунда унинг кўнглида соғувчилик касбига ҳавас уйғонди. Сўнг бу ишнинг ҳам ўзига хос машаққатлари борлигини тушунди. Аммо ориятни қўлдан бермай ишлайверди. Йиллар ўтгач, ўрганиб кетди. Бу орада етти фарзанд кўрди. Турмуш ўртоғи Қобилжон ака ҳам фермада ишларди. Биргалашиб ҳаётнинг оғирини ҳам, енгилини ҳам татиб кўришди.

Ўша келинчак — Тўхтахон Абдураҳмонова 50 ёшни қаршилаяпти. Очиқ юзли бу аёлнинг ғайратли, меҳнатсеварлиги бир қарашдаёқ сезилади.

— Инсон қаерда бўлмасин умид билан яшаши керак, — деди Тўхтахон опа, — шунда унинг таъби равшан, дили ёруғ бўлади.

Тўхтахон опа ҳар ойда боқимидаги 16 бош соғин сигирдан 3—4 тоннадан сут соғиб олади. 30 йил давомида соғиб олинган сутни ҳисоблаб кўринг-чи! У иш ўргатган шогирдлари Ибодатхон Носирова, Каромат Пусирова, Тожихон Исроилова, Ҳафизахон Тожиматоваларнинг ўтган йиллар ичида соғиб олган сутини кўз олдингизга келтириб боқинг-а! Бунинг устига у етти нафар фарзандни вояга етказди. Бугунги кунда қизи Мастурахон, ўғли Ҳусанбойлар ҳам фермада ишлашаяпти. От ўрнини той босади. Абдураҳмоновларнинг чорвадорлик сулоласи узоқ йиллар давом этади.

...30 йилдан буён тонгларга пешвоз чиқиб, худди субҳидамдай тоза, пок умидлар билан яшаган Тўхтахон опанинг чин кўнгилдан қилган меҳнати эл-юрт олдида унинг юзини ёруғ қилди.

Шу ёғду ҳамиша унинг ҳамроҳи бўлиб, ҳаёт йўлини нурафшон этсин.

Р. АБДУРАҲМОНОВА,
Жалолқудуқ райони.

ЭЗГУЛИКНИНГ КЕЧИ ЙЎҚ

Тақдир сўқмоқлари

...Йиртиқ-ямоқ чопон кийган, беш юз нафар азамат йигит уч кундирки, тиним билишмайди. Улар асов сув йўлини тўсиш учун турнақатор бўлиб, елкада тупроқ ва тош ташишмоқда. Стахановчи номини олган бу жамоа меҳнат суръатини соат сайин ошириб борарди. Бирдан кўк юзини булут қоплади. Гўёки осмонга қора парда тортилгандек, ҳаммаёқ зим-зиё бўлиб кучли момоқалдироқ атрофни ларзага келтирди. Қаттиқ ёмғир ёғди. Бир зумда жалага, сўнг селга айланди. Йигитлар табиатнинг бу инжиқлигига бепарво, ғайрат отига тобора қамчи босишарди. Фалокат оёқ остида, деганларича бор. Қутурган сел уч кунлик меҳнатни бир ҳамладаёқ йўққа чиқарди. Бу ҳам майли-я, шу куни беш юз нафар йигитдан тўрт юз саксон тўрт нафари тупроқ остида қолди. Нақадар даҳшат!

Чорак соат ўтар-ўтмас ёмғир тинди, сел тўхтади, момоқалдироқ коинотнинг аллақайси буржига чекинди. Қуёш чарақлаб, ҳаммаёқни ёритди. Лекин омон қолган 16 нафар йигитнинг қалби зим-зиё тундек қоронғи эди.

Тўғон қурилишида ялпи мотам эълон қилинди. Кўзларда ёш, дилларда жудолик алами... Водариғ, бу не кўргулик эди?

...Йўл устидаги кўприкда туриб, атрофни кузатган киши пастликда салобат билан ястанган Бекобод шаҳрининг нафасини ҳис қилгандек бўлади. Олисроқда Ленин номидаги металлургия заводи, Чотқол тоғи этакларида яшил кўрпадек тўшалган бепоён қир-адирлар... Тош қирғоқ сўл томонга чўзилиб, тобора кўтарилиб боради. Чотқол ва Помир тизмалари туташган ана шу нуқтада дарё суви тўсилиб, тўғон қурилган.

Бу манзаралар Эгамқул бобога яхши таниш. Йигитлик даврининг қайноқ дамлари тўғон қурилишида ўтди. Ҳар қаричига пешона тери синган. Кенг яғринли, алпқомат отахоннинг ёши етмишга яқинлашиб қолган бўлса-да, ҳамон тетик ва бақувват. Нигоҳларидан шижоат ёғилиб туради. Эгамқул бобо ўзининг одамийлик хислатлари билан эл ҳурматини қозонган. У ақл-фаросат, камтарлик ва хушфеъллик бобида тенгқурлари орасида ажралиб туради. «Қирққудуқ қишлоғида таваллуд топган. Ўзбекистон билан қардош Тожикистоннинг бир учи шу ерда туташади. 1938 йили қишлоқ аҳли ҳозирги Сирдарё вилоятидаги А. Навоий номли жамоа хўжалигига кўчирма қилинган. Эгамқул ўшанда ўн беш ёшда экан. Жамоа хўжалигига келгач, кўплар қатори ишни тўқайзорларга ўт қўйишдан бошлади. Ерни шудгор қилиб, пахта экди.

Уруш бошланиши муносабати билан Фарҳод ГЭСи ҳамда Сирдарёдаги тўғон қурилиши тўхтаб қолган эди. 1943 йилнинг баҳорида партия ва ҳукумат бу борадаги ишларни давом эттириш ҳақида қарор қабул қилдилар.

— Ўша кезларда сара йигитлар асосан фронтга, қолганлар эса дала ишлари ва тўғон қурилишига жалб этилганди, — дея эслайди Эгамқул Эрназаров. — Шароит жуда оғир. Уст-бош, озиқ-овқат, иш қуроллари кам. Одам бошига дастлаб 600 граммдан, кейинроқ 400 граммдан нон улашилганини яхши хотирлайман. Шундай бўлса-да, ҳеч ким зорланмас, эртаю кеч зарбдор меҳнат давом этарди. Биров қопда, кимдир чопонининг барида, бошқаси замбилда тупроқ ташир эди. Уйи яқинларга ҳафтада бир кун жавоб бериларди. Ана шундай даврларни ҳам кўрганмиз, ўғлим...

1989 йилнинг баҳорида Ховос районидаги Мичурин номли давлат хўжалигидаги Қайирма қишлоғи оқсоқоллари Хотира кунида қабристонда ҳашар ўтказдилар. Шунда Эгамқул бобо аҳли жамоага мурожаат қилди: «Биродарлар, инсоннинг ўзи ҳам, хотираси ҳам азиз. Бу ерда ётганларнинг руҳи шод бўлиши учун уларни тез-тез ёдлаб туришимиз керак. Эътиборсизликдан қабрлар чўкиб бораяпти. Кўриб турганингиздек, ҳаммаёқни ўт-ўлан босган. Шу муносабат билан менда бир таклиф бор. Агар рози бўлсаларингиз, икки-уч киши вакил бўлиб раис ҳузурига борайлик, аҳволни тушунтирайлик. Ҳеч бўлмаса мозор атрофига панжара тортиб беришсин. Нима дейсизлар?».

Кўпчилик Эгамқул бобонинг фикрига қўшилди. Ёзга қолмай бу режа амалга ошди. Эгамқул бобо хайрли ният рўёбга чиққанидан хурсанд бўлиб, тенгдоши Абдуҳолиқ Мўминов ҳузурига йўл олди. У ёқ, бу ёқдан чақчақлашишди. Гурунг авжига чиққанда, Эгамқул бобо суҳбатдошининг гапини бўлди:

— Менга қара, Абдуҳолиқ! Ҳозир калламга бир фикр келди. Сен тўғон қурилишида иштирок этгансан-а?

— Бўлмаса-чи! Бошидан то охиригача қатнашганман. Сел авжига чиққанида оз бўлмаса тупроқ остида қолай дегандим. Ажал етмаган экан-да. Нима учун сўраяпсан буни?

— Хабаринг бор, жумҳуриятимиз Президенти халққа манзур ишлар қилаяпти. Доно раҳбар экан. Мен шу кишининг ҳузурига бормоқчиман.

— Қандай иш билан?

— Ўзинг биласан, бу йил дарёга тўғон қурилганига, чўлга сув чиқарилганига 50 йил тўлади. Бу катта тўй, байрам. Лекин ана шу улкан иншоот қурилгунча ўнлаб, юзлаб одамларнинг ёстиғи қуриди. Уларнинг фидойилиги фронтдаги қаҳрамонлар жасоратидан кам эмас. Мана, ўзингдан қиёс. Умрингнинг олти йили тўғон, канал қурилишида ўтди. Сен билан мен-ку, тирик юрибмиз, лекин қутлуғ иш йўлида ҳалок бўлганлар хотирасини ёдга олаяпмизми? Эсласанг керак, бир куни 484 нафар сафдошимизни тупроқ босиб қолганди.

— Эслайман, яхши эслайман. Уларнинг кўпчилиги Қашқадарё воҳасидан эди. Ҳозир қабрлари ҳам аниқ бўлмаса керак.

— Гап шунда-да. Номларини абадийлаштирсак, яхши бўларди. Президентдан шу масалада ёрдам сўрамоқчиман.

Икковлон шаҳид кетган сафдошларини ёдга олишди. Ўйлаб кўришса, тўғон қурилишида қатнашиб, ҳозир вилоятнинг турли бурчакларида қарилик гаштини сураётган кексалар ҳам оз эмас экан. Шариф бобо Раҳимов, Самат Холжигитов, Такабой Алиқулов, Марзия Норжигитова, Йўлдош Эркабоев, Сангин Эралиев, Қурбонали Ҳолиқулов, мулла Нажмиддин, Абдулла Қулмирзаев, Норбўта Примқулов, Ҳамроқул Оққулов, Эшмат Дўстмуродов, Ғанижон Ғозиев, Умарқул Тошматов...

Отахонлар гурунгни давом эттираверишсин, биз эса инсон тақдири, унинг кечмиши, бугунги ҳаёти ҳақида сўз юритайлик. Тўғонда юз берган фожиадан омон қолган 16 нафар кетмончининг бири Абдулла бобо Қулмирзаев асли қашқадарёлик бўлиб, ҳозир саксон етти ёшда, Бекобод шаҳрида яшайди. Иккинчиси мулла Нажмиддин бобо «Уч қаҳрамон» давлат хўжалигида истиқомат қилади. Канал қурилишида шахсий ибрати билан тилга тушиб, Усмон Юсуповнинг ташаккурномасига сазовор бўлган саксон етти ёшли Сангин Эралиев, Қурбон Холиқуловлар ҳам ҳаёт. Бу зарбдорлар қурилишда жасорат кўрсатиб, кунига 35—40 куб тупроқ ишларини бажаришган. Ўша йиллари Ховос районининг канал қурилиши бўйича фирқа қўмитаси котиби бўлган Йўлдош Эркабоев ҳозир қарилик гаштини сураяпти. Ҳамроқул Оққулов эса ҳамон меҳнат фронтида. «Фарҳод» давлат хўжалиги автогаражида хизмат қилади. Умарқул Тошматов, Эшмат Дўстмуродов, комсомол йўлланмаси билан қурилишга келган Ғанижон Ғозиевларнинг умр йўли ҳам ибратли.

Хотира — тарих ойнаси. У узоқ-яқин ўтмиш лавҳаларини кўз олдимизда гавдалантириб, ўзлигимизни англаб етишимизга кўмаклашади. Инсон умри хотиралардагина барҳаёт. Эгамқул бобо буни яхши билади, тушунади. Ўтганларни ёдлаш, улар руҳига ҳурмат — катта олижаноблик. Отахон ана шундай ўйлар билан тўғри Тошкентга, Президент ҳузурига йўл олди. Ислом Каримовга ҳаммасини айтди: «Тўғон қурилиши бошланганига ярим аср тўлди. Ҳозир ошкоралик замони. Ҳалок бўлганлар хотирасига бағишлаб ёдгорлик ўрнатилса...».

Жумҳурият Президенти бу таклифни қабул қилди. Отахонга муваффақият тилади, баъзи маслаҳатлар берди. Эгамқул бобо иши ўнгидан келганидан мамнун бўлиб, Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонлари диний бошқармаси ҳайъати раиси Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф ҳузурига жўнади. Икки ўртада самимий суҳбат бўлди. Муфтий хайрли ишга фатво бериб, шундай дедилар... «Пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссалом ҳадисларида айтилишича, эл манфаати йўлида қўйилган ҳар бир қадам муборакдур ва кўп савоб ишдур. Биз бу ҳақда аҳли динга хабар етказурмиз. Иншооллоҳ, саъйҳаракатингиз ижобат бўлғай. Тўғон қурилишида қатнашганларнинг номларини тиклашга кўмаклашиш, ўтганлар хотирасига тиловат қилиш фарз ва қарз».

Эзгуликнинг йўли ойдин. Кўп ўтмай тўғон яқинидаги қабристонга турли кўчатлар экилди, обод қилинди. Марҳумлар хотирасига қўй сўйилди. Бекобод жоме масжидининг имоми Муҳиддин қори бошчилигида юз нафар оқсоқоллар уларни ёдлаб, тиловат қилдилар.

Сув ва инсон... Бу тушунчалар ўзаро муштарак. 350 куб метр сув сиғимига эга бўлган улкан иншоот — Жанубий Мирзачўл канали ҳозирги кунда Ўрта Осиё ва Қозоғистоннинг 32 районига об-ҳаёт улашади. Эндиликда Мирзачўл тўлиқ ўзлаштирилган. Сирдарё ва Жиззах вилоятлари, Қозоғистон жанубидаги Чимкент вилояти ҳудудида етиштирилаётган пахтанинг аксарияти ана шу сув иншооти ҳиссасига тўғри келади. Бир сўз билан айтганда, Жанубий Мирзачўл канали халқ хўжалигига миллиард-миллиард сўм фойда келтираяпти. Тўғон ва канал қурувчилари шарафига ёдгорлик ўрнатиш масаласи ҳам ижобий ҳал бўлади, деб ўйлаймиз. Бу иш амалга ошса, кўпчиликнинг орзуси рўёбга чиқади.

К. ХИДИРОВ,
Ховос район рўзномасининг бўлим мудири.

Яккабоғ районида саноат комбинати барпо этилганига бир йил ҳам бўлгани йўқ. Шу қисқа вақт ичида ишчилар сони 200 кишидан ошди. Корхонага қарашли филиаллардан бири Марғилон атласини тўқиб чиқаришга ихтисослаштирилган. Бу ноёб матога талаб катта. Тўқувчилик касби қишлоқ ёшларига ёқиб қолди. Ҳадемай улар орасидан ўз касбининг усталари етишиб чиқиши шубҳасиз.

СУРАТДА: атлас тўқиш цехи устаси Бахтиёр Топилдиев ва илғор ишчи Дилбар Рўзиева.

Ш. ШАРОПОВ олган сурат.

Ҳайвонот ва наботот оламида

ҚИЗИЛҚУМ ҚЎРИҚХОНАСИ

Саҳро. Унда ҳаёт ғаройиб кечади. Қишда юзга игна сочувчи изғиринли шамоллар эсса, ёзда бутунлай бунинг акси: теварак-атроф тандирдек қизиб кетади.

Баҳор келганда-чи? Табиат таниб бўлмас даражада ўзгаради, ҳаёт қайнайди. Ёз бошида ҳам шундай бўлади. Наботот ва ҳайвонот оламида жонланиш.

Қисқаси, тўрт фасл бирбиридан фарқ қилиши айниқса саҳроларда яққол сезилади. Шу боис табиатнинг мазкур гўшаларида наботот ва ҳайвонот дунёсининг ноёб вакилларини муҳофаза қилиш катта аҳамият касб этади. Маълумотларга назар ташланса, бу қанчалар муҳим эканлиги маълум бўлади. Олимларнинг ҳисоб-китобига кўра кейинги 50 йил мобайнида Ер куррасидаги қушларнинг юзга яқин тури йўқ бўлди. Ўсимликлар, ҳайвонлар, ҳашаротлар ўртасида ҳам аҳвол ана шундайдир. Улар озайса-озаймоқдаки, лекин кўпаймаяпти.

Эндиликда шундай ҳолат юзага келдики, йўқ бўлган турларни қайта тиклаш мушкул. Инсон — табиат подшосими? У нега жониворларни йўқ қилмоқда? —деган саволларнинг туғилиши табиий ҳолдир.

Қўриқхоналар ана шундай ҳолларга йўл қўймаслик ниятида ташкил этилган, бу иш давом эттирилмоқда. Ҳозир Ўзбекистонда бир неча муҳофаза қилинадиган гўшалар фаолият кўрсатмоқда. Уларнинг барчаси ўзига хос, бири иккинчисига мутлақо ўхшамайди, иқлим шароитлари-ю табиий бойликлари ўзгача.

Фикримизнинг далили учун Қизилқум қўриқхонасини олайлик. У 1971 йилда ташкил этилган бўлиб, тўқайқумлоқ минтақа ҳисобланади. Ўзига хос бу гўша Бухоро вилоятининг шимоли-ғарбий қисмида, Амударё бўйларида, унга туташиб кетган барханларда жойлашган. Қўриқхона иккита табиий минтақани бирлаштирган: ҳудуди 3177 гектар қамишзорлар ва 2544 гектар қумли саҳролардан иборат.

Ҳар қандай юрт табиатини баҳор ва ёз ойларида ўрганган маъқул. Бу даврда ҳаёт қайнаган, ҳар бир ўтлоқ ўзгача манзара касб этган ва жозибадор бўлади.

Мен мазкур қўриқхонада гўзал баҳор кунларидан бирида бўлиб, ундаги аҳвол билан танишдим. Шуни алоҳида таъкидлаш зарурки, кўклам фасли одатда саҳрога эртароқ келади.

Қўриқхона ерлари бўйлаб кезарканман, чор тарафдан қушлар хониши келади. Қарқаралар, ёввойи ўрдаклар, лойхўраклар, одатдаги мусичалар... Бу рўйхатни давом эттириш мумкин.

Тўқайлар ичига кириб борганинг сари улар сони кўпая бошлайди. Бу ерларда булбулгача учрайди: навоси ёқимлилиги билан бошқа қушлар нағмасидан ажралиб туради. Шу боис уни севмаган киши йўқ.

Дарёга яқин ерларда ўпирилмаларга дуч келинади. Бу жойларда уялар ниҳоятда кўп. Улар тиллоранг ва кўкиш бўздаклар, жиблажибонлар, сассиқпопишаклар, кўктарғоқларнинг бошпаналари. Бу қушлар балиқ тутиб ейишга уста.

Йиртқич қанотлилар эса эски, ташландиқ уяларни кўздан кечириб, ўзларига жой танлашаяпти. Қисқаси, ҳамма нарса ўз йўлида давом этмоқда. Табиат қонунияти шундай.

Қирғовуллар тўқайларнинг энг хилват жойларида юришади. Бу ерларда уларнинг икки хили учрайди. Бири Амударё, иккинчиси Хива қирғовули деб аталади. Аммо бу паррандаларнинг нарлари бир-биридан фарқ қилади. Улар ниҳоятда чиройли ва жозибадор.

Орнитологлар қўриқхона ҳудудларида паррандаларнинг 190 га яқин тури яшашини аниқладилар. Уларнинг кўпчилиги учиб ўтувчи қушлардир. Шунга қарамай ҳаммаси маҳаллий саналиб, қонун йўли билан қаттиқ муҳофаза қилинмоқда.

Қўриқхона наботот дунёси ҳам ранг-баранг ва бой. Туронғи, ёввойи жийда, толлар сув йўллари бўйига кўрк беради. Ўсимликлар ҳам ниҳоятда кўпки, ҳар бири фойдалилиги, шифобахшлиги билан эътиборга молик.

Бу ерга келганлар нигоҳини айниқса эриантус ўзига тортади. Баланд ўсишда унга унча-мунча ўсимлик тенг келолмайди. Баъзан бўйи олти метргача етади.

Ботаниклар қўриқхонанинг иккала минтақасини кўздан кечириб, ён дафтарларига бир юз элликтадан зиёд ўсимликлар номини қайд этдилар. Улар шамол эсганда шовуллаб, эртаксимон манзараларни эслатади. Чор тарафдан қушлар нағмаси қулоққа чалинади. Ранго-ранг гуллар ҳиди димоқни қитиқлайди.

Мен тўқайлар ўртасидаги кенг сайҳонликка чиқдиму қаёққа боришимни билмай ўйланиб, туриб қолдим. Чор атроф кўм-кўк, жозибадор. Таваккал қилиб, тўғрига бироз юрдиму тўхташга мажбур бўлдим. Олдинда буғулар кўринди. Чамаси уларнинг урчиши ўтган йили кузда айни шу ерда кечган бўлса керак.

Ҳамроҳим — божмон Ҳаким уларга ишора қилиб, бундай деди:

— Хонгул шохига назар солинг. Уни илгари кўрмаган бўлсангиз керак. Қаранг, бошида гул очилганга ўхшаб кўринади. Бекордан-бекорга «хонгул» деб ном беришмаган бу жониворларга.

Мен улардан бир лаҳза кўз узолмай туриб қолдим. Чунонам жозибадорки...

— Қўриқхона ташкил этилган дастлабки йилларда хонгуллар бармоқ билан санарли даражада оз эди, — дейди Ҳаким ўз ишларидан мамнун бўлган оҳангда. — Эндиликда улардан бир талай подалар ҳосил бўлди.

Тўқайларда қушлардан ташқари бир қанча ёввойи ҳайвонлар ҳам яшайди. Қўриқхона ерларини айланиб чиққан киши бунинг гувоҳи бўлади. Қудратли тўнғиз, йиртқич бўри, айёр тулки, абжир шоқол, сезгир ва чопқир қуён, фанда хаус деб аталувчи ёввойи мушукча бор бу ерларда. Улар бир бутун табиий занжирмувозанатни ташкил этишади. Бирисиз иккинчисини тасаввур қилиб бўлмайди. Бир жониворнинг йўқ бўлиши ана шу занжирнинг бир халқаси узилди деган гап.

Қўриқхона ҳудудларидан оқиб ўтувчи дарёда балиқлар кўп. Буни мешкобқушлар ва қорабузовлар (ёввойи ўрдакнинг бир тури) кўплигидан билса бўлади. Улар балиқлар сероб бўлган ерларни ўзларига макон қилишади.

Қисқаси, бу ер сувида зоғорабалиқ, оққайроқбалиқ, мўйловбалиқлар айниқса кўп. Куракбурун эса кам учрайдиган бўлиб қолди. Шу боис у «Ўзбекистоннинг Қизил китоби»га ёзилди.

Биз тўқай ва дарёни орқада қолдириб, тепаликка кўтарилдик. Иссиқ шамол юзга урилди. Қизилқум саҳроларининг чеки йўқ, улар уфққача бориб тақалади. Туя ўркачига ўхшаш барханлар бир-бирига уланиб кетган.

Ҳаким қўлидаги дурбинни менга узатди-да, узоқ-узоқларга ишора қилиб:

— Бир қаранг-а! —деди.

Дурбинни қўлга олиб, олис саҳроларни кузата бошладим. Узоқларда, бир бархан устида иккита жайрон қўринди.

— Улар бизни кутиб олишга чиқишибди шекилли? — дея кулдим.

Аммо эҳтиёткор ва сезгир жониворлар бизни узоқдан кўриб қолишди-ю, шу заҳоти барханлар орқасида кўринмай кетишди. Биз ўша томондан кўз узолмай анчагача туриб қолдик.

Ҳозир саҳролар табиати аста-секин ўзгармоқда. Кўп ўтмай бу ерларни таний олмай қоласиз. Ўту гиёҳлар жазирама иссиқда куйиб кетади. Дарё бўйлари эса ҳамон кўм-кўк. Бу ерларга гўё ёз келмагандек. Фақат кундан-кунга ҳароратнинг кўтарилиши йилнинг энг иссиқ фасли келганини эслатади.

Ҳаммаёқ сукунат оғушида. Ўтлоқ томондан келган қандайдир ғалати товуш жимликни бузди. Бизга иккита тош уриштирилаётгандек туюлди. Э, булар тошбақалар-ку! Улар ҳаётида никоҳ мавсуми бошланган пайт ҳозир.

Буни кузатиб турган Ҳаким аниқлик киритди:

— Булар — тошбақалар жанги. Нарлари уришишмоқда. Қаранг-а, шундай кенг ва чексиз саҳро уларга торлик қилаяпти!

Биз кулдик. Бу табиат иши. Унда ҳали биз тушуниб етмаган сирлар кўп.

Саҳро ҳайвонот олами ҳам худди дарё бўйларидаги каби ниҳоятда бой. Барханларни оралаб кезиб юрганимизда саксовул оғмахони, саҳро чумчуғи, ниҳоят сўфитўрғайларга дуч келдик.

Йўқ, саҳро биз ўйлаганчалик «ўлик» эмас. Тўрт ёқдан қулоққа қушлар навоси чалинди. Кутилмаганда юмронқозиқ ва қумсичқонлар пайдо бўлди-да, шу заҳоти кўздан йўқолди. Чакалаклар ичидан чипор илоннинг вишиллагани эшитилди.

Ҳаким дабдурустдан саксовулзор томонга ишора қилди. Қарасам, бир шохда ўқилон тилини чиқариб турибди. Нариги шохда эса калтакесак. Ҳар бири ўзига хос ва чиройли. Табиатнинг такрорланмас вакиллари.

Биздан анча нарида қум акаси яқинида бўз эчкэмар пайдо бўлди. Саҳро «тимсоҳи» бизни кўрди-ю тошдек қотиб қолди. Бироз ўтгач, у барханлар орқасига ўтиб кетди.

Оқшом тушгандан кейин саҳро ўзгача тус олади. Ҳаёт янада жонланади, тунги ов бошланади. Қорсаклар, олакўзанлар емиш излаб, бошпаналарини тарк этишади. Қумсичқонлар, қўшоёқлар, типратиканлар, калтакесаклар уёқдан-буёққа тинимсиз ўтишади. Улар иссиқдан қочиб, салқин жойларда жон сақлашади. Тонг отиб қуёш чиққунча тўйиб овқатланиш керак.

Осмонга боқсангиз, кўршапалаклар, тентаккушлар учиб юришади. Улар ҳам овқатланиш пайида тиним билишмайди.

Биз дарё ёқалаб орқага қайтамиз. Ҳакимнинг буталар орасидаги кулбачасига яқинлашганимизда ғира-ширада қандайдир ҳайвонни кўриб қолдим.

— Хонгул, — деди енгимдан тортқилаб божмон. —Ажойиб бу жониворлар баъзан туз излаб, уй яқинига келишади. Одамга ўрганиб қолишса бас, ундан қўрқмай яқин келаверади.

Орадан кўп ўтмай хонгул яна кўринмай қолди, тун қоронғисида йўқ бўлди.

— Бегона одамдан қўрқди шекилли, — деди Ҳаким.

Мен ҳайвон ишончини ҳам қозониш керак экан-да, дея ўйладим ўзимча. Қўриқхонада меҳнат қилаётган олимлар гуруҳи — зоологлар, орнитологлар, ботаниклар, географларга ҳавасим келди. Божмон Ҳаким-чи? Улар табиатда нима кечаётганини бир қарашдаёқ билиб оладилар. Шу боис ҳар доим ҳушёр ва сергак бўлиб, қўриқхона ерларида осойишталик бўлишини таъминлайдилар.

Н. КРАСИЛЬНИКОВ.

САЛОМАТЛИК — КАТТА БОЙЛИК

Андижон вилоятининг Москва районида болалар ўлими ўтган йилга нисбатан икки баравар камайди. Кичкинтойларга тез ёрдам кўрсатиш юзасидан аниқ бир мақсадга мўлжалланган амалий ишлар қилинмоқда, болали аёллар учун соғломлаштириш тадбирлари ишлаб чиқилган.

Москва район марказий касалхонаси ҳузурида неонатология бўлими очилган. Бу ерда 7—8 ойлик туғилган чақалоқларга қаралади. У тўртта барокамера, кичкинтойларнинг касаллигини аниқлаш ва даволаш учун мўлжалланган Ватанимизда ҳамда хорижий мамлакатларда ишлаб чиқарилган ускуналар билан жиҳозланган. Янги бўлимда Тошкент ва Андижон табобат марказларида ўз малакасини оширган мутахассислар ишлашмоқда.

Бу шундай йўналишдаги дастлабки ихтисослашган бўлим бўлиб, Москва районининггина эмас, айни вақтда вилоят Бўз, Комсомол ва бошқа районларининг беморларига хизмат кўрсатмоқда. Район марказий касалхонаси ҳузурида реанимация ва анестезиология бўлимлари очилган ва ишлаб турибди.

●

Андижон ип газлама ишлаб чиқариш бирлашмасининг ходимлари ўз фарзандларига қараш учун касаллик варақасини камроқ оладиган бўлиб қолдилар. Шифокорлар корхона санаторий-профилакторийсида кўрган тадбирлар ана шунга эришиш имконини берди.

Ишлар бундан икки йил илгари бошланган эди. Педиатрлар, тиш даволовчи врачлар, невропатологлардан иборат кўчма бригада корхонага қарашли боғчадаги барча жисмоний заиф болаларни ўз назорати остига олди. Сурункали касалликлардан қийналаётган, тез-тез шамоллаб турадиган кичкинтойлар ўз гуруҳларида даволаш курсидан ўтадилар. Шифокорлар икки йил ичида тўққиз юздан кўпроқ боланинг саломатлигини мустаҳкамладилар.

Айни вақтда шифокорларнинг кўчма бригадаси корхона цехларида ҳам ишлади, бирлашма меҳнаткашларини кўрикдан ўтказди. Уларнинг кўпчилиги шифокорлар тавсиясига асосан санаторий - профилакторийда даволандилар, бу ерда беморлар учун яхши шарт-шароит яратилган эди. Игна ва сув билан даволаш, физиотерапия хоналари уларга хизмат қилди.

Ўтган йил якунларига кўра тўқимачилар ўртасида касалликка чалиниш учдан бир баравардан зиёд камайди.

●

Самарқанд вилояти шифокорларидан иборат бригадалар танлов асосида тузилди. Бу бригадалар ёз ойларида касаллик анча кўп тарқалган районларда аҳолига ёрдам беради. Вилоят соғлиқни сақлаш бўлими ва В. И. Ленин номли Совет болалар жамғармаси маҳаллий бўлимининг биргаликдаги бу ташаббуси ёз даврида юқимли ичак касалликлари, сариқ, зотилжам касалликлари натижасида болалар ўлими анча кўпайиши туфайли шундай ташаббус билан чиқди.

Ўзбекистоннинг бошқа вилоятларида ҳам она ва бола соғлиғини муҳофаза қилиш юзасидан тиббий ёрдам кўрсатишнинг янги ташкилий шакллари қўлланилмоқда. Ленинград педиатрия табобат илмгоҳи Бухорода маҳаллий педиатрлар ва акушер-генекологлар учун доимий малака ошириш курсларини очди. Нева соҳилларидан келган мутахассислар амалий ишларда ҳам ёрдамлашмоқдалар — улар тузган шифокорлар бригадалари Бухоро вилоятининг район марказий касалхоналари ҳамда амбулаторияларида ишлашмоқда, даволашнинг янги усулларини жорий этишмоқда. Бу бригадаларга маҳаллий шифокорлар ҳам киритилган.

Тошкентдаги кўпгина табобат муассасаларида турли йўналишдаги мутахассислардан иборат кўчма десантлар ташкил этилди. Июль ойида Ўзбекистонга мамлакатимиз шифокорларининг байналмилал ёрдам кўрсатиш учун келишлари анъанага айланди. Волгаград ва Воркута, Чита ва Ленинград, бошқа шаҳарлардаги акушерлик ва педиатрия марказларининг вакиллари жумҳуриятимизга беш йилдан бери келишмоқда. В. И. Ленин номли Совет болалар жамғармаси шу мақсад учун маблағ ажратмоқда.

РОМИТАН ХАБАРЛАРИ

«ДИЛАФРЎЗ»ГА МАРҲАМАТ

Ромитан шаҳрида «Дилафрўз» деб номланган шинам савдо маркази қад ростлади. Уни район матлубот жамиятининг Б. Мирзаев бошлиқ бригадаси аъзолари барпо этдилар. Шуниси диққатга лойиқки, савдо маркази бир йил мобайнида ишга туширилди. Бу ерда 500 минг сўмлик қурилиш ишлари бажарилди.

Марказ мебель, озиқ-овқат маҳсулотлари, атторлик буюмлари, совғалар, пойафзал ва тайёр кийимлар билан савдо қилувчи расталардан иборат.

КИЧИК КОРХОНА

«Партия XXVI съезди» давлат хўжалигининг «Гулистон» чўчқачилик кооперативида бир кеча-кундузда 2 тонна сосиска ва колбаса тайёрланадиган цех ишга туширилди. Унинг маҳсулотлари Бухоро вилояти ва жумҳуриятимизнинг бошқа ерларига жўнатилмоқда.

ХАЗИНАНИНГ БИРИ

Аҳолининг парҳез гўшт ва тухумга талаби катта. Ленин номли жамоа хўжалигида бу ҳисобга олиниб, йирик паррандачилик фермаси очиш режалаштирилган эди. Яқинда унинг биринчи навбати ишга туширилди.

Ҳозир бу ерда 5 мингта жўжа парвариш қилинмоқда. Мутахассисларнинг ҳисоб-китобига кўра учала навбат фойдаланишга топширилгач, 15—20 минг жўжани боқиш имконияти яратилади.

ҚАДИМИЙ СОҲА

Районда халқ ҳунармандчилигининг қадимий тармоқларини қайта тиклашга алоҳида эътибор берилмоқда. Яқинда Энгельс номли жамоа хўжалигининг 7- ва 9-бригадалари ҳудудида янги жувозхона иш бошлади. Мутасаддилар унинг мунтазам ишлашини таъминлаш мақсадида умумий майдоннинг бир қисмида кунжут, кунгабоқар сингари сермой экинлар ўстиришни режалаштирдилар. Жувозхона шахсий томорқа эгаларига қўл келди. Улар ўзлари етиштирган шундай экинлардан ёғ олиш имкониятига эга бўлдилар. Дастлабки ҳисоб-китобларга кўра жувозхона йилига 8—9 тонна ёғ беради.

С. БЕШИМОВ.

«ШИРИН СЎЗГА ИНТИЗОР»

Синглим Дилором, изтиробга тўла мактубингни «Қишлоқ ҳақиқати» рўзномасининг 21 май сонида «Ширин сўзга интизор» сарлавҳаси остида ўқиб, оғир хаёлга чўмдим, Тўғриси, сенинг тақдиринг кўпдан бери айтмоқчи бўлиб юрган сўзларимни юзага чиқарди. Бундай оғир ва ташвишли кунлар фақат сенинг бошингдан кечаётгани йўқ, балки юзлаб болаларни мушкул аҳволга солиб қўймоқда. Бу биз, педагогларни кўпдан бери қийнаб келаётган ечимсиз муаммолардан бири.

Дилором, мен тақдири, дарду ҳасратлари сенга ўхшаш болаларни кўп учратаман. Улар ўртоқларига ўхшаб яйраб кула олмайдилар, бир чеккада мунғайиб, маъюс ўтирадилар. Сабабини суриштирсанг, оталари ичувчи. Бундай болалар ҳеч қачон оталари билан фахрланмайдилар. Дўстлари меҳрибон, жонкуяр, меҳнатсевар, олижаноб оталари ҳақида тўлқинланиб сўзлашганда, улар хижолатдан кўзларини қаерга олиб қочишни билмай қоладилар. Уларнинг назарида ҳар куни хуфтонда уст-боши тупроққа қоришиб қайтадиган, оғзидан доим бадбўйароқ иси анқиб турадиган, сўкиниб гапирувчи оталарини кўрганлар буларни «Пиянистанинг боласи», «унинг отаси алкаш», деб масхара қилаётганга ўхшайди.

Акс-садо

Бир болани биламан, доим охирги партада маъюс ўтиради. Ҳеч кимга қўшилмайди, камгап, паришонхотир. Доим нимадандир хафа юради, жуда кўп дарс қолдиради. Унинг оилавий шароити билан яқиндан танишдим, билсам отаси ҳар куни ароқ ичиб келар экан. Болаларининг кўз олдида онасини судраб урар, энг ёмон, уятсиз сўзлар билан ҳақоратларкан. Шу боис бола уйдан безиб қолган, остона ҳатлаб уйига киришга юраги безилларкан. У ҳафталаб олис қишлоқдаги бувисиникига қочиб кетаркан. Ўша боланинг отасини мактабга чақирдик, педагогик тазйиқ ўтказдик. Кайф-сафо деб болаларининг кўнглини вайрон қилмасликни қаттиқ талаб қилдик.

Хайриятки, инсофга келиб ичкиликни ташлади, оиласи бағрига қайтди. Боланинг эса илк маротаба ўртоқлари билан қийқириб ўйнаганини кўриб шодланиб кетдим. Тезда ўқишлари ҳам изга тушиб, аълочилар сафига қўшилди.

Ичкиликнинг оғир фожиасидан тарқалиб кетган бир оилани ҳам биламан. Рўзғор бошлиғи ароққа ошно тутиниб, фарзандлар тарбиясига эътибор бермади. Якка-ю ягона ўғли ўғриликка қўл урди, қизи эса ёмон йўлга юриб кетди. Уларга куя-куя она бечора савдойи бўлиб қолди. Маҳалла-кўй уларни маракага айтмай қўйди. Охир-оқибат гулдай оила ичкилик сабаб барбод бўлди. Ўғил ўғрилик устида қўлга тушиб, қамалди. Ота фалокатга йўлиқиб, маст ҳолда жон берди. Савдойи аёл эрининг дафн маъракаси куни йиғлаб-йиғлаб одамларни кўзига термуларди. Назаримда у бизга «одамлар нега лоқайд бўлдингиз», «нега уни йўлдан қайтармадингиз?», деб унсиз бўзлаётганга ўхшарди.

Халқимизда шундай нақл бор: «Бир тишламдан берса, тўйдиради, бир муштдан урса, ўлдиради». Бунинг тагида катта маъно ётади. Ахир маҳалла аҳли бир бўлиб бундай кимсаларни инсофга чақирса бўладику. Нега биз бунчалик лоқайдлик касалига гирифтор бўлиб қолдик? Наҳотки Дилоромга ўхшаган юзлаб фарзандларимизнинг маъюс, мунғайган чеҳралари бизни ёрдамга чорламаса? Унда бизнинг инсонлигимиз қаерда қолди?!

Оталарнинг ичкиликка берилиши оила бошига тушган мусибат, фарзандларнинг бахтсизлиги деб биламан. Синглим Дилором, ўша мусибат сенинг юрагингни ҳам кемирмоқда. Ноxуш хаёлларни кўнглингдан чиқариб ташла. Ҳали сенинг оппоқ тонгларинг, бахту иқболинг олдинда. Сен бу йўлда барча қийинчиликларни енгиб, онангни ҳам қувонтиришинг керак.

Маърифат ҒАНИЕВА,
Киров районидаги Муқимий номли мактаб директорининг ўринбосари.

ҲАЁТИЙ ҲАНГОМА

ЯЛЛО

Бир йигит пудрат усулида ишлаётган дўстидан сўради:

— Оилавий пудратчига маза дегани тўғрими?

— Ҳа. Пудратда бутун оиланг ишлайди. Ҳатто мактабда ўқийдиган болаларингни ҳам ишга солиб қўясанда, ўзинг хоҳлаган жойингда ялло қилиб юраверасан...

ЧОРА

Хотин кечки овқатни кутиб ўтирган эрига деди:

— Ош дам еди, сузаверайми?

— Ҳа, — деди эри. — Ошни дастурхонга келтириб қўйишдан аввал чироқни ўчир. Кейин кўчадан болаларингни чақир.

— Вой, нега энди?

— Чироқни ўчириб қўйсанг, болаларимиз ошнинг гўштсиз эканини сезишмайди.

Т. МАҲМУДОВ.

Муҳаррир
Н. ЁҚУБОВ.

«ОЙНАИ ЖАҲОН»ДА

28 ИЮНЬ ЖУМА

● ЎзТВ I

8.00 «Ахборот».
8.25 «Соғлом бўлай десангиз».
8.35 Мактаб ўқувчилари учун. «Қувноқ стартлар».
9.35 «Олтин калит». Бадиий фильм («Мосфильм»).
10.50 «Осойишталик посбонлари».
11.30 «Замандас» (қозоқ тилида).

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Хўтикча бўлган экан». Мультфильм.
18.20 Болалар учун концерт.
18.50 «Фармон ва ижро».
19.20 Ўзбекистон ССР Ички ишлар вазирлиги матбуот маркази хабар қилади...
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Тилимиз муаммолари».
20.30 Москва. «Время».
21.10 «Ғилон». Телефильм.
21.20 «Маърифатнома».
22.00 «Ахборот».
22.25 Футбол бўйича СССР чемпионати. I-лига. «Нефтяник» (Фарғона) — «Тилигул» (Тирасполь). Фарғона шаҳридан ёзиб олинган.
00.15 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.05 «Чорраҳа».
18.50 «Экспресс-реклама».
19.00 «Пульс». Хабарлар.
19.10 «Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» рўзномаларининг 25 йиллигига.
20.00 «Юнитех интершнл» намойиш этади.

БИШКЕК КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва. «Время».
21.10 «Юзма-юз суҳбат». «Жумҳурият Президенти ҳаётидан етти кун». А. Акаев (Қирғизистон).
21.55 «Эл шайирлари». Халқ театрлари телетанлови. Олой ноҳияси.

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.30 «Денгиз бўриси». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 4-серия.
9.45 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
10.30 К. Хачатурян. Виолончель ва оркестр учун концерт.
11.00 Ҳужжатли фильмлар.
11.30 ТСН.
11.45 «Инновация».
12.00 «Маппет-шоу». Кўп серияли телевизион қўғирчоқ фильм-концерт. 1 ва 2-сериялар (Буюк Британия).
12.50 «150 йилга тенг йўл». Актёр Садовскаялар сулоласи ҳақида.
14.00 Рус хореография ва фольклор қўшиқларидан концерт.
14.30 ТСН.
14.45 «Кузги шудринглар». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.
15.55 «Қизиқувчилар олами».
16.10 Болалар учун фильм. «Ханжар». 2-серия.
17.20 «Онам, дадам ва мен». Бола икки ёшга тўлганда.
17.50 «Кўрсичқон ва транзистор». Мультфильм.
18.00 ТСН.
18.35 «Фасад ортида». Ҳужжатли фильм.
19.00 Эстрада программаси.
19.15 «Денгиз бўриси». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 4-серия.
20.30 «Время».
21.10 «Юзма-юз суҳбат». «Жумҳурият Президенти ҳаётидан етти кун». А. Акаев (Қирғизистон).
21.55 «ВИД» таништиради: «Мўъжизалар майдони», «Музобоз», «Дело», «Шоу-биржа», «Эм-ти-ви».
01.15 ТСН. Халқаро воқеаларга бағишланган сон.
01.30 «Йўл ёқасидаги уй». А. Твардовский асарлари мотивлари асосида яратилган фильм-балет. В. Гаврилин мусиқаси.
02.10 «Денгиз бўриси». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 4-серия.

● МТ II

7.00 Ишбилармон кишининг тонги. 8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари. 8.20 «Қизлар жилваси». Мультфильм. 8.40 «Экранда «01» хизмати». Ёнғинни олдини олиш ҳақида фильмлар. 9.05 «Дирижёр нигоҳи». Фильм-концерт (Таллинн). 9.35 «Жонли сайёра». Кўп серияли ҳужжатли фильм. 4-серия. 10.20 «Антарктика қиссаси». Уч серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия.

* * *

13.30 Болалар учун фильм. «Ўғринча овчиларни овлаш» («Экран»).

* * *

18.30 Теннис. Уимблдон турнири. Англиядан кўрсатилади. 19.30 «Ҳаёт дарахти». Телефильм. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 «Учрашув». Мусаввир Л. Беспальчев. Петропавловск-Камчатскдан кўрсатилади. 20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан). 21.10 Коллаж.

*

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

21.15 «Бу оқшомда».

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»
(«Сельская правда»)
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском языке.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари —33-44-43, 32-56-21, 33-16-27, 32-54-41, Масъул котиб — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими— 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими —32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими —32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими —32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 33-54-33. 32-56-36, Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Безатиш бўлими—32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

БУЮРТМА № 5566.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 20.35. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12